

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

**ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ**

ΑΘΗΝΑ 2017

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Φεβρουάριος 2017

Περιεχόμενα

1	Διάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.....	2
2	Βασικά μεγέθη.....	3
3	Ρευστότητα.....	8
4	Εγγυήσεις Ελληνικού Δημοσίου.....	13
5	Κερδοφορία.....	14
6	Κεφαλαιακή επάρκεια.....	15
7	Δάνεια σε καθυστέρηση και προβλέψεις για επισφαλή δάνεια.....	17
8	Χορηγήσεις.....	20
9	Σχέδια αναδιαρθρώσεως των ελληνικών τραπεζών.....	24
10	Αναπτυξιακές πρωτοβουλίες.....	25
11	Εξέλιξη λειτουργικού κόστους τραπεζών.....	28
12	Οι προτάσεις της ΕΕΤ για την περαιτέρω άρση των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων και στις αναλήψεις μετρητών.....	30
13	Δραστηριότητες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.....	32
14	Οι προκλήσεις του ελληνικού τραπεζικού συστήματος τα επόμενα χρόνια.....	33

1. Διάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος

- Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, λόγω της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης, αλλά κυρίως λόγω της ελληνικής κρίσης σημειώθηκε μια **εις βάθος αναδιάρθρωση του εγχώριου τραπεζικού συστήματος**, με τη συνεπακόλουθη δραστική μείωση του αριθμού των τραπεζών που ασκούν δραστηριότητα στην Ελλάδα.
- Δεκέμβριος 2007 - Δεκέμβριος 2016: Οι εν λειτουργία τράπεζες, μέσω συγχωνεύσεων, εξαγορών και εξυγιάνσεων, μειώθηκαν από 64 σε 39 ενώ αποχώρησε σχεδόν το σύνολο των ξένων τραπεζών με δίκτυα εξυπηρέτησης της πελατείας, εκτός της HSBC.
- Σήμερα, **οι τέσσερις συστημικές τράπεζες** και η Attica Bank **ξεπερνούν πλέον αθροιστικά το 95%** του ελληνικού τραπεζικού συστήματος (σε όρους ενεργητικού) από 67,7% στο τέλος του 2007.
- Παρουσία έχουν, επίσης, η Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος, η Aegean Baltic Bank, η Credicom Consumer Finance, εννέα (9) συνεταιριστικές τράπεζες, καθώς και τα υποκαταστήματα ή γραφεία αντιπροσωπείας τριάντα (30) αλλοδαπών τραπεζών (ενδεικτικά, Citibank, HSBC, Deutsche Bank, Unicredit, Bank of America, J.P.Morgan Chase Bank, DnB Bank ASA, ABN AMRO Bank).

- **Βασικά στοιχεία για τις τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα**

Σημειώθηκε σημαντική συρρίκνωση του ενεργητικού, λόγω απομόχλευσης και πώλησης συμμετοχών και περιουσιακών στοιχείων, κυρίως όμως καταθέσεων, λόγω της κρίσης και των αβεβαιοτήτων που δημιουργήθηκαν:

- I. **σύνολο ενεργητικού: 312,4 δισ. ευρώ**, από 358,1 δισ. το 2008
- II. **σύνολο καταθέσεων: 132,1 δισ. ευρώ**
- III. **καταθέσεις εγχώριων νοικοκυριών και επιχειρήσεων: 121,4 δισ.**, από 227,6 δισ. το 2008
- IV. **δάνεια εγχώριων νοικοκυριών και επιχειρήσεων: 195,2 δισ. ευρώ**
- V. **δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1): 18.1%**
- VI. **αριθμός καταστημάτων: 2.343**
- VII. **προσωπικό: 46.615**
- VIII. **κέρδη προ φόρων: 249 εκατ. ευρώ**
- IX. **μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (NPEs) 107,6 δισ. ευρώ (45,2%) και δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPLs) 38%**
- X. **απόθεμα προβλέψεων: 57,1 δισ. ευρώ**
- XI. **ATM: 6.820**
- XII. **POS: 410.000**

2. Βασικά μεγέθη

Προσωπικό, Καταστήματα, ΑΤΜ, ΡΟS, Ηλεκτρονικές Συναλλαγές

Από την αρχή της κρίσης σημειώθηκε:

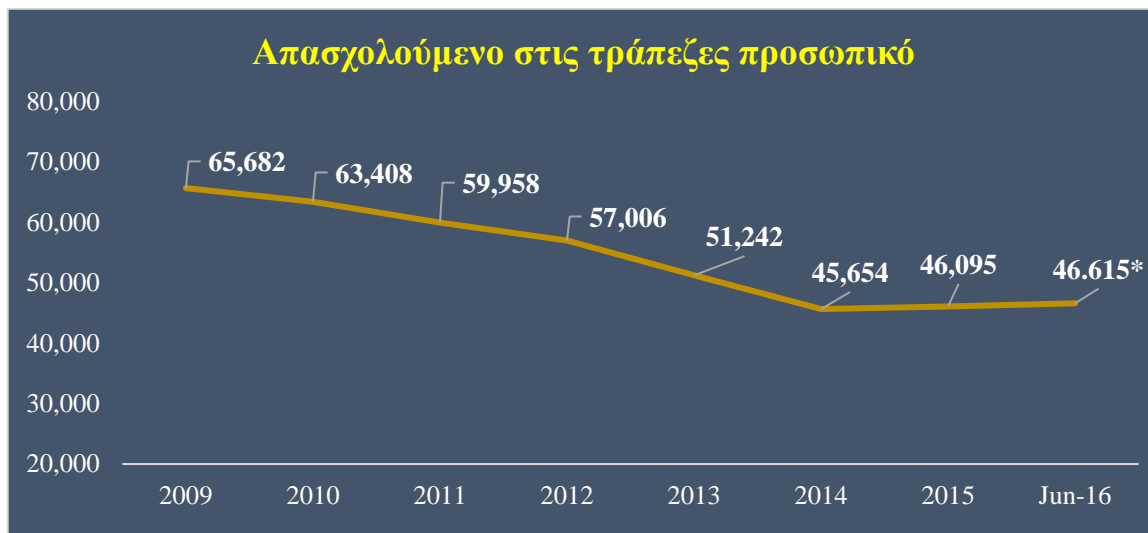
- Μείωση απασχολούμενου προσωπικού κατά 19.067 (-29%)
- Μείωση τραπεζικών καταστημάτων κατά 1.736 (-42,5%) και των ΑΤΜ κατά 2.350 (-26%)

Από την εφαρμογή των μέτρων περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων:

- Σημαντική αύξηση των τερματικών αποδοχής συναλλαγών καρτών (ΡΟS) κατά 100.930 (+79%)
- Αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών με κάρτες κατά 84 εκατ. (+58%) και μεταφορές πίστωσης (+24%).
- Αύξηση της αξίας άμεσων χρεώσεων για διενέργεια πάγιων πληρωμών κατά 3,2 δισ. ευρώ (+47%).
- Αύξηση της αξίας συναλλαγών μέσω internet και mobile banking κατά 29% (+11,2 δισ. ευρώ) και 82% (+359 εκατ. ευρώ) αντίστοιχα.
- **Εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα απάτης** τόσο σε όρους συναλλαγών όσο και σε όρους αξίας.

Προσωπικό

1/1/2009-30/6/2016: το **απασχολούμενο στις τράπεζες προσωπικό μειώθηκε κατά 19.067 άτομα, ήτοι κατά 29%**, κυρίως μέσω προγραμμάτων εθελούσιας εξόδου του προσωπικού, τα οποία συνεχίσθηκαν και κατά τη διάρκεια του 2016.

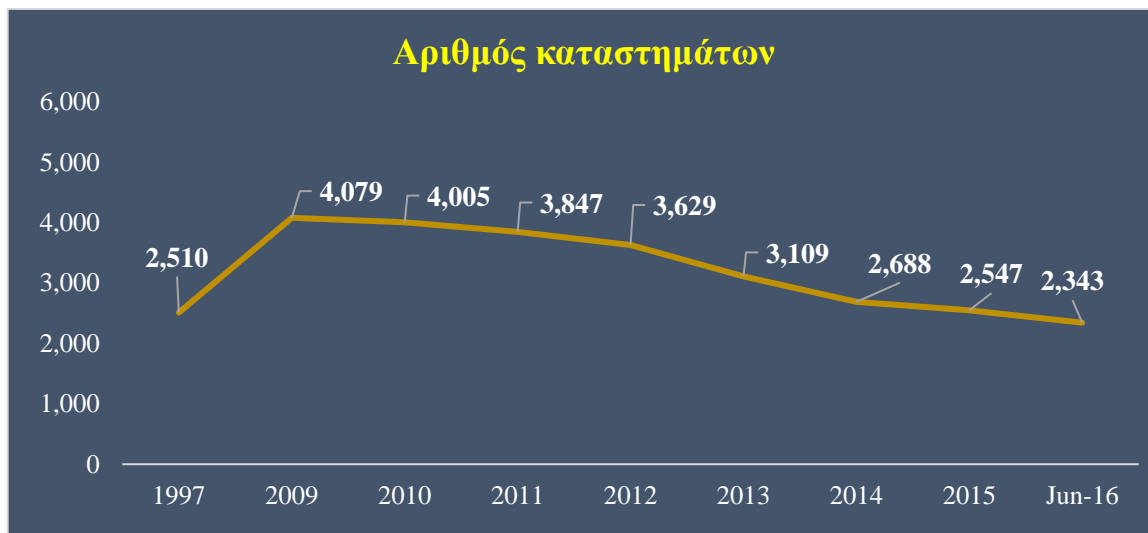

* Τα στοιχεία Ιουν. 2016 αφορούν τις πέντε μεγαλύτερες τράπεζες.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Συγκεντρωτική Λογιστική Κατάσταση Πιστωτικών Ιδρυμάτων

Καταστήματα

1/1/2009-30/6/2016: ο **αριθμός των τραπεζικών καταστημάτων μειώθηκε κατά 1.736 ή 42,5%**.

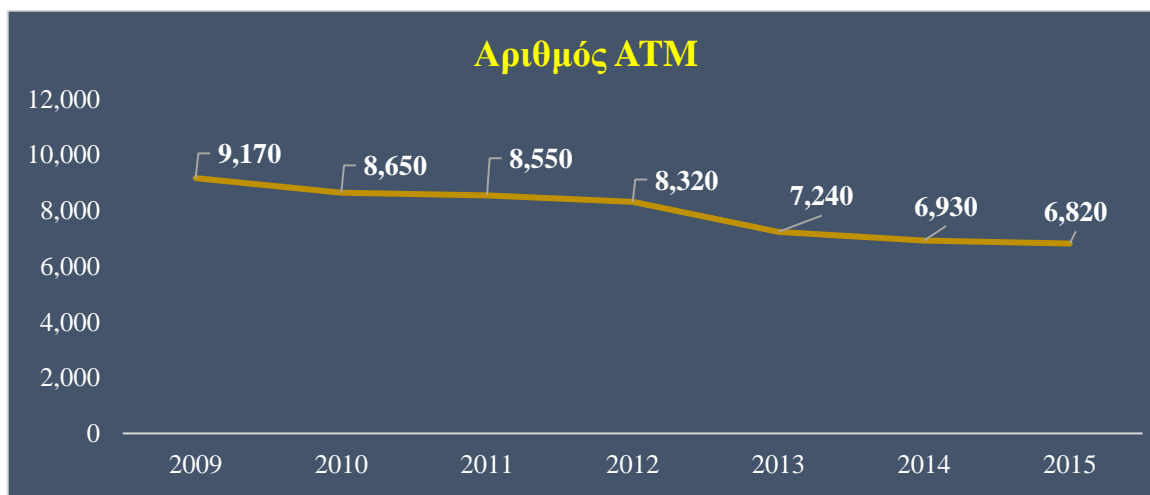

*Τα στοιχεία Ιουν. 2016 αφορούν τις πέντε μεγαλύτερες τράπεζες.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Συγκεντρωτική Λογιστική Κατάσταση Πιστωτικών Ιδρυμάτων

ATM

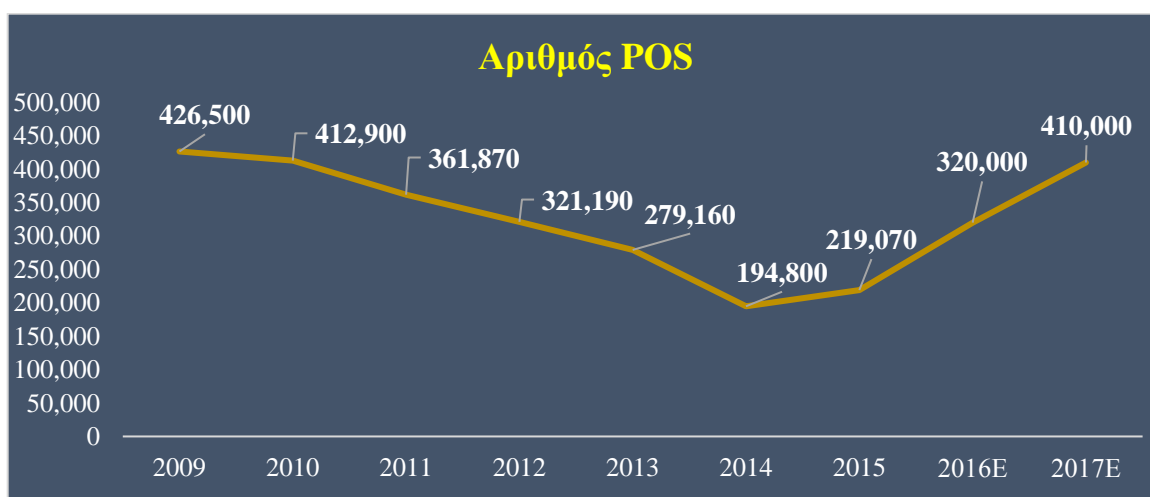
Μείωση παρατηρήθηκε και στις **Αυτόματες Ταμειολογιστικές Μηχανές (ATM)**, αν και σε μικρότερο βαθμό (-26%).

Πηγή: European Central Bank, Payment Statistics for 2015, 26 September 2016

POS

Τάση μείωσης παρατηρήθηκε και στην περίπτωση των **τερματικών αποδοχής συναλλαγών καρτών (POS)**, η οποία, ωστόσο, αντιστράφηκε ήδη από το 2014 και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, το 2017 θα επανέλθει στα προ κρίσης επίπεδα λόγω της εντατικοποίησης των ηλεκτρονικών συναλλαγών στη χώρα μας.

Πηγή: Για τα έτη έως το 2015, τα στοιχεία προέρχονται από: European Central Bank (2016), Payment Statistics for 2015. Για τα έτη 2016-2017, τα στοιχεία αφορούν εκτιμήσεις των τραπεζών μελών της ΕΕΤ.

Ηλεκτρονικές Συναλλαγές¹

- Μετά την θέσπιση περιορισμών στην ανάληψη μετρητών και στη μεταφορά κεφαλαίων τον Ιούνιο του 2015, **επιχειρήσεις και καταναλωτές έχουν προσαρμοστεί σε ευρεία κλίμακα στη διενέργεια πληρωμών χωρίς τη χρήση μετρητών**. Στο πλαίσιο αυτό, οι συναλλαγές διενεργούνται μέσω της χρήσης:
  - (i) καρτών πληρωμών (χρεωστικών, πιστωτικών, προπληρωμένων),
  - (ii) υπηρεσιών μεταφοράς πιστώσεων, και
  - (iii) υπηρεσιών άμεσων χρεώσεων.
- Επίσης, **έχει αυξηθεί κατακόρυφα η αξιοποίηση των εναλλακτικών καναλιών εξυπηρέτησης της πελατείας των τραπεζών** (internet, mobile, phone banking, ATM, APS) έναντι των τραπεζικών καταστημάτων. Ειδικότερα, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΕΤ από τις τράπεζες μέλη της:
  - (i) Ο αριθμός και η αξία συναλλαγών μέσω **internet banking** αυξήθηκε, σε ετήσια βάση, κατά 40% και 29% αντίστοιχα.
  - (ii) Ο αριθμός και η αξία συναλλαγών μέσω **mobile banking** αυξήθηκε, σε ετήσια βάση, κατά 142% και 82% αντίστοιχα.

Κάρτες πληρωμών (πιστωτικές, χρεωστικές, προπληρωμένες)
<p>Ο συνολικός τους αριθμός αυξήθηκε περαιτέρω το α' εξάμηνο 2016 κατά 440 χιλ. (εν συγκρίσει με την αντίστοιχη τιμή αναφοράς του β' εξαμήνου 2015) και διαμορφώθηκε σε 14,6 εκατ. κάρτες. Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται (κυρίως, όχι όμως αποκλειστικά) στις χρεωστικές κάρτες, καθότι εκδόθηκαν επιπλέον 385 χιλ. (εν συγκρίσει με την αντίστοιχη τιμή αναφοράς του β' εξαμήνου 2015).</p> <p>Ο αριθμός των συναλλαγών με κάρτες πληρωμών ανήλθε σε 233 εκατ. (+58% σε ετήσια βάση) και η αναλογούσα αξία σε 26,2 δισ. ευρώ (+4,4% σε ετήσια βάση). Η μέση αξία ανά συναλλαγή μειώθηκε στα 112 ευρώ, από 171 ευρώ το πρώτο εξάμηνο του 2015.</p> <p>Η χρήση χρεωστικών καρτών συνεχίζει να έχει πρωτεύοντα ρόλο ως υποκατάστατο των μετρητών, με τον μέσο αριθμό συναλλαγών ανά χρεωστική κάρτα να διαμορφώνεται στις 16 συναλλαγές, με μέση αξία ανά συναλλαγή στα 121 ευρώ.</p>

¹ **Τράπεζα της Ελλάδος (2017):** Επισκόπηση του Ελληνικού Χρηματοπιστωτικού Συστήματος, Ιανουάριος σελ. 47-52.

Αντίστοιχα, ο μέσος αριθμός συναλλαγών ανά πιστωτική κάρτα διαμορφώθηκε στις 13, με μέση αξία ανά συναλλαγή στα 60 ευρώ περίπου.

Σε ό,τι αφορά **περιστατικά απάτης**, ο σχετικός δείκτης κυμαίνεται σε 0,0125% και αναλογεί σε 1 συναλλαγή απάτης ανά 8 χιλ. συναλλαγές με κάρτες πληρωμών. Σε όρους αξίας απάτης, ο σχετικός δείκτης κυμαίνεται σε 0,01% και αναλογεί σε 1 ευρώ αξία απάτης ανά 10 χιλ. ευρώ αξία συναλλαγών με κάρτες πληρωμών.

Υπηρεσίες μεταφοράς πιστώσεων

Το 2015 διενεργήθηκαν 245 εκατ. συναλλαγές (+24% σε ετήσια βάση), συνολικής αξίας 464 δισ. ευρώ (-22% σε ετήσια βάση). Η μέση αξία ανά συναλλαγή μειώθηκε στα 1.900 ευρώ, από 3.000 ευρώ το 2014.

Σε ό,τι αφορά **περιστατικά απάτης**, το 2015 διενεργήθηκε 1 συναλλαγή απάτης ανά 1,7 εκατ. συναλλαγές με τη χρήση υπηρεσιών μεταφοράς πιστώσεων. Σε όρους αξίας απάτης, αναλογεί 1 ευρώ αξία απάτης ανά 530 χιλ. ευρώ αξία συναλλαγών με τη χρήση υπηρεσιών μεταφοράς πιστώσεων.

Υπηρεσίες άμεσης χρέωσης

Το 2015 διενεργήθηκαν 17,4 εκατ. συναλλαγές (+4% σε ετήσια βάση) συνολικής αξίας 9,8 δισ. ευρώ (+47% σε ετήσια βάση).

Η αύξηση χρήσης των άμεσων χρεώσεων οφείλεται στην επιλογή των καταναλωτών και των επιχειρήσεων να χρησιμοποιούν πλέον τις άμεσες χρεώσεις προκειμένου να διενεργούν πάγιες πληρωμές προς τρίτους, όπως επιχειρήσεις ενέργειας, τηλεπικοινωνιών, ύδρευσης, ασφάλισης, καθώς και σε προμηθευτές αγαθών και υπηρεσιών. Η αύξηση αυτή αποτυπώνεται στη μέση αξία ανά συναλλαγή, η οποία αυξήθηκε στα 564 ευρώ, από 400 ευρώ το 2014.

Τέλος, το 2015 δεν έχουν καταγραφεί **περιστατικά απάτης** από τους φορείς παροχής υπηρεσιών πληρωμών.

3. Ρευστότητα

- Μείωση εγχώριων καταθέσεων κατά **116,1 δισ. ευρώ** από το 2009 (-49%).
- Μείωση της χρήσης του μηχανισμού έκτακτης ενίσχυσης σε ρευστότητα (ELA) κατά 49% τους τελευταίους 18 μήνες, από 86,8 δισ. ευρώ σε 43,7 δισ. (-43,1 δισ.).

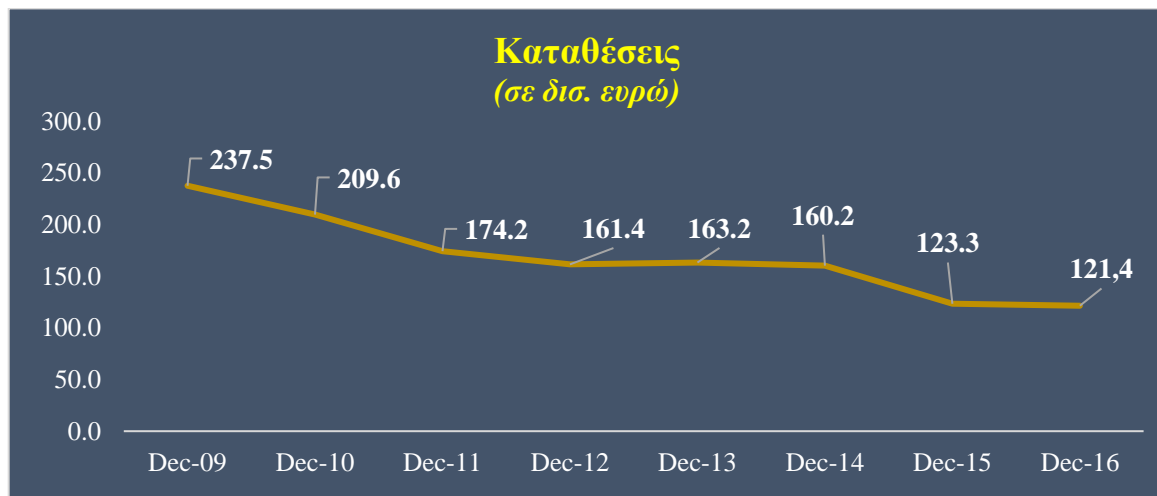
Το 2016:

- **Οι καταθέσεις νοικοκυριών και επιχειρήσεων αυξήθηκαν κατά 4,2 δισ. ευρώ.**
- **Μείωση της συνολικής εξάρτησης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος από το Ευρωσύστημα (-38%), από 107,5 δισ. ευρώ σε 66,6 δισ. (-40,9 δισ.).**

Καταθέσεις

Από το 2009 έως το τέλος του 2016, οι καταθέσεις των εγχώριων νοικοκυριών και επιχειρήσεων **μειώθηκαν κατά 116,1 δισ. ευρώ (-49%)**.

Ενθαρρυντικό για τη σταδιακή αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των καταθετών στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα είναι το γεγονός πως τους τελευταίους έξι μήνες του 2016 παρατηρείται διαρκής μηνιαία αύξηση των καταθέσεων, της τάξης των 770 εκ. ευρώ κατά μέσο όρο.

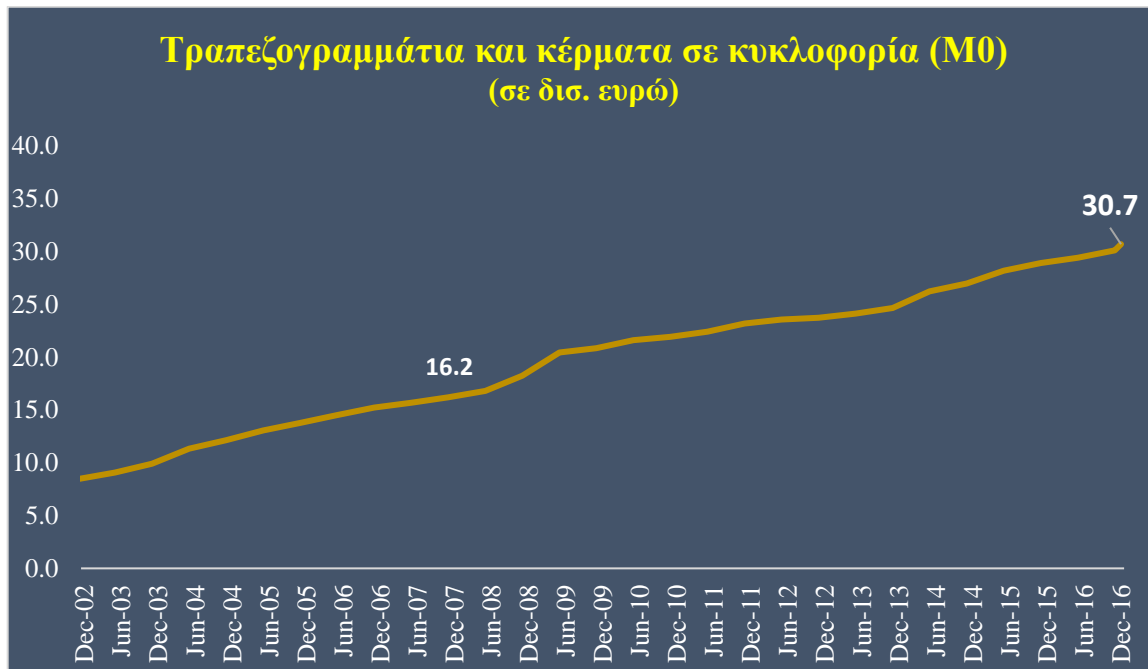

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Τραπεζική χρηματοδότηση του εγχώριου ιδιωτικού τομέα

Στα στοιχεία του Δεκεμβρίου 2016 που δημοσίευσε η Τράπεζα της Ελλάδος για τις καταθέσεις ιδιωτών, δεν περιλαμβάνονται σε αυτές οι καταθέσεις στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και οι καταθέσεις του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων, οι οποίες λόγω αναταξινόμησης εμφανίζονται στις καταθέσεις της Γενικής Κυβέρνησης. Για το λόγο αυτό, τα υπόλοιπα καταθέσεων στο τέλος του 2016 εμφανίζονται μειωμένα, ενώ στην πραγματικότητα **κατά τη διάρκεια του 2016 οι καταθέσεις νοικοκυριών και επιχειρήσεων αυξήθηκαν κατά 4,2 δισ. ευρώ.**

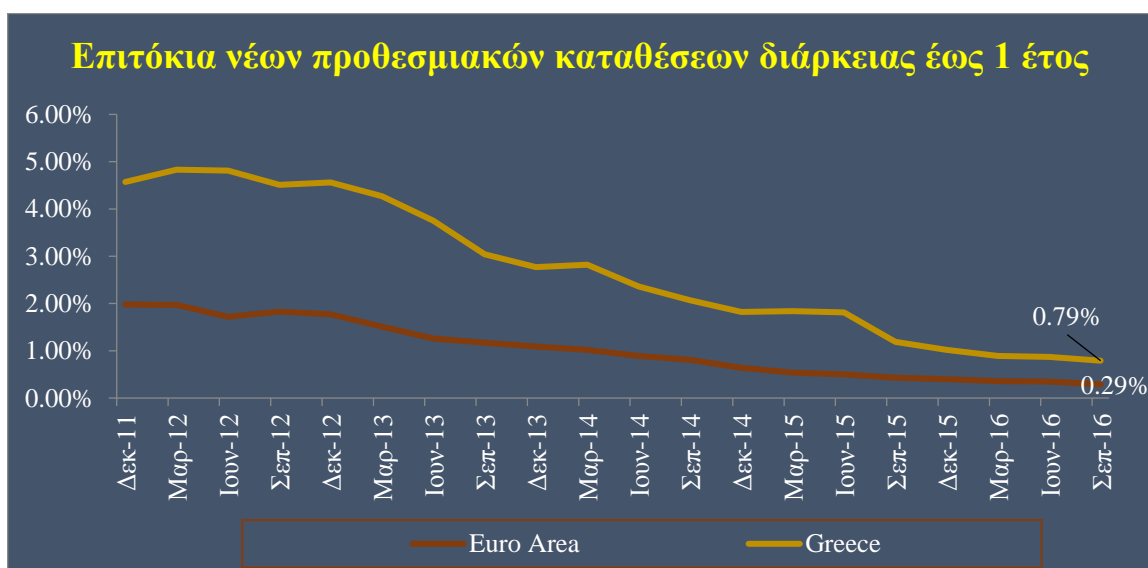
Τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε κυκλοφορία

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε κυκλοφορία (Δείκτης M0) ανέρχονταν, τον Δεκέμβριο του 2016 σε 30,7 δισ. ευρώ από 16,2 δισ. ευρώ τον Δεκέμβριο του 2007 (+90%).

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Μηνιαίες Συνοπτικές Λογιστικές Καταστάσεις

Επιτόκια καταθέσεων

Πηγή: EU data warehouse

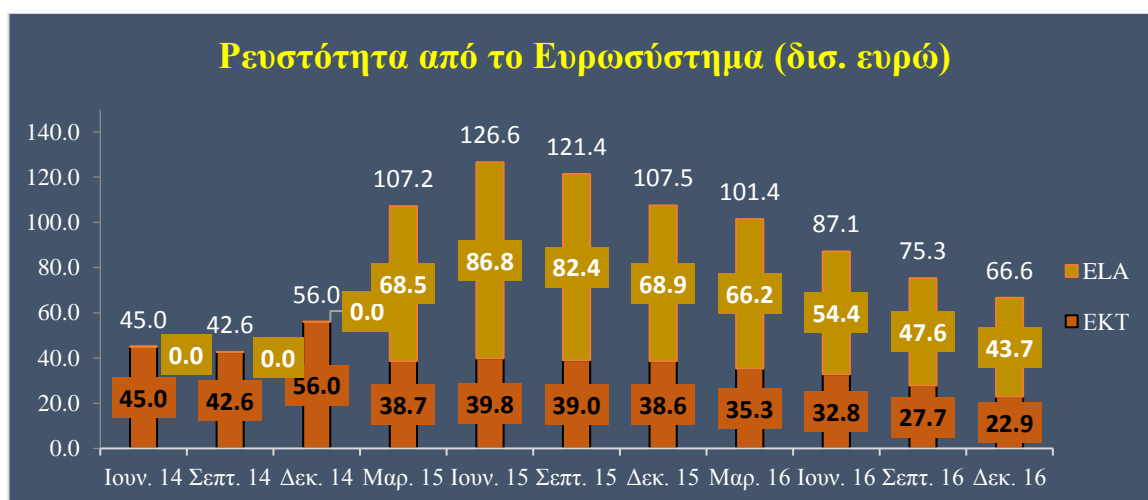
Ρευστότητα από το Ευρωσύστημα

Κατά τη διάρκεια του 2016, οι ελληνικές τράπεζες βελτίωσαν τη ρευστότητά τους πετυχαίνοντας σημαντική μείωση της εξάρτησής τους από το Ευρωσύστημα. Συγκεκριμένα:

- η συνολική εξάρτηση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος από το Ευρωσύστημα περιορίστηκε τον Δεκέμβριο του 2016 στα 66,6 δισ. ευρώ, **μειωμένη κατά 47,3%** σε σχέση με τον Ιούνιο του 2015 (126,6 δισ. ευρώ) και **κατά 38%** σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2015 (107,5 δισ. ευρώ), και
- η χρήση του μηχανισμού έκτακτης ενίσχυσης σε ρευστότητα (ELA) περιορίστηκε τον Δεκέμβριο του 2016 σε 43,7 δισ. ευρώ, **μειωμένη κατά 49%** σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2015 (86,8 δισ. ευρώ) και **κατά 37%** ως προς τον Δεκέμβριο του 2015 (68,9 δισ. ευρώ).

Οι ανωτέρω εξελίξεις ήταν απόρροια:

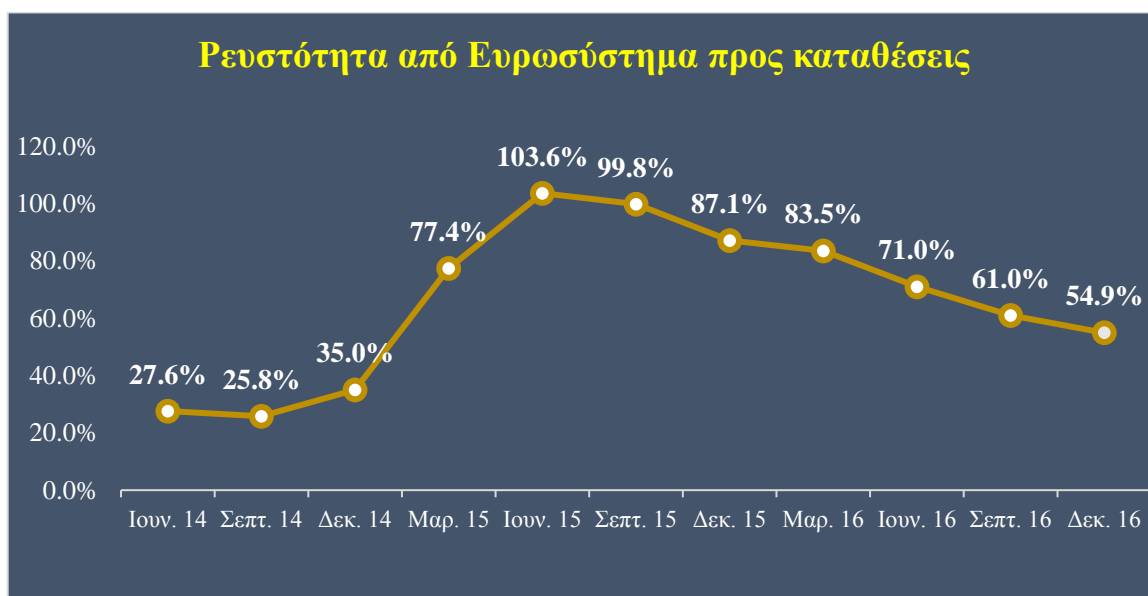
- της αντικατάστασης μέρους της αντληθείσας μέσω του μηχανισμού ELA ρευστότητας από αναχρηματοδότηση μέσω των πράξεων νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος, σε συνέχεια της Απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ στις 22 Ιουνίου 2016 για την επανένταξη των ελληνικών κρατικών τίτλων στις αποδεκτές εξασφαλίσεις για τις πράξεις νομισματικής πολιτικής (επαναφορά “waiver”),
- της ενίσχυσης της καταθετικής βάσης κατά το β' εξάμηνο του 2016,
- της άντλησης ρευστότητας μέσω της διατραπεζικής αγοράς,
- της περαιτέρω απομόχλευσης των ελληνικών τραπεζών μέσω της μείωσης του ενεργητικού τους,
- των αυξήσεων κεφαλαίου του κλάδου στα τέλη του 2015, και
- των πωλήσεων θυγατρικών στο πλαίσιο των σχεδίων αναδιάρθρωσης των τραπεζών.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Μηνιαίες Συνοπτικές Λογιστικές Καταστάσεις

Τον Δεκέμβριο του 2016, η ρευστότητα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος από το Ευρωσύστημα (ΕΚΤ και ΕΛΑ) ανήλθε σε ποσοστό 55% σε σχέση με τα υπόλοιπα καταθέσεων των εγχώριων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, δηλαδή για κάθε 10 ευρώ καταθέσεις, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα είχε πρόσβαση σε 5,5 ευρώ ρευστότητα από το Ευρωσύστημα, εκ των οποίων τα 3,7 ευρώ μέσω ΕΛΑ.

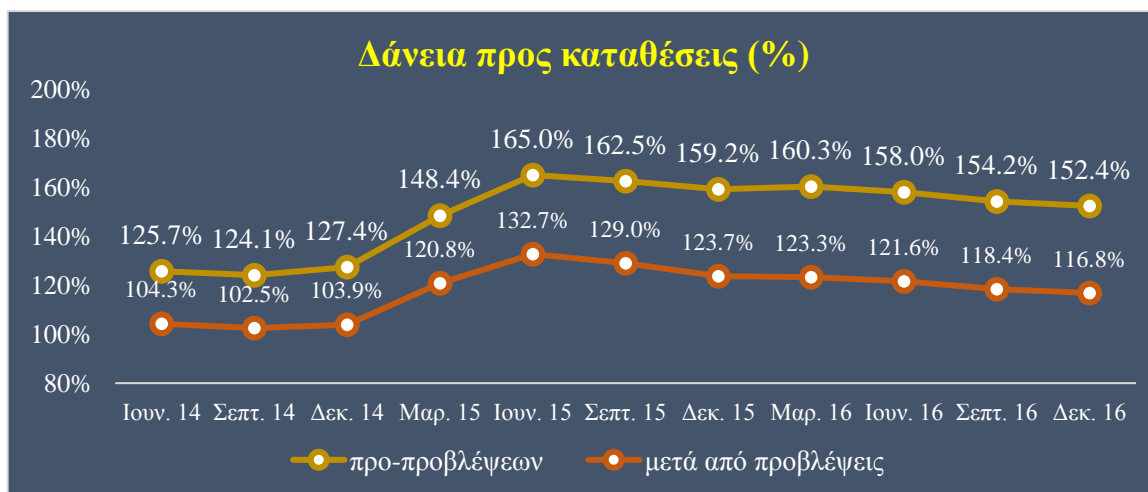
Τον Ιούνιο του 2014 το αντίστοιχο ποσοστό ανερχόταν σε 27,6% και τον Ιούνιο του 2015 σε 103,6%.

Πηγές: 1. Τα στοιχεία για τη ρευστότητα από το Ευρωσύστημα προέρχονται από: Τράπεζα της Ελλάδος, Μηνιαίες Συνοπτικές Λογιστικές Καταστάσεις.

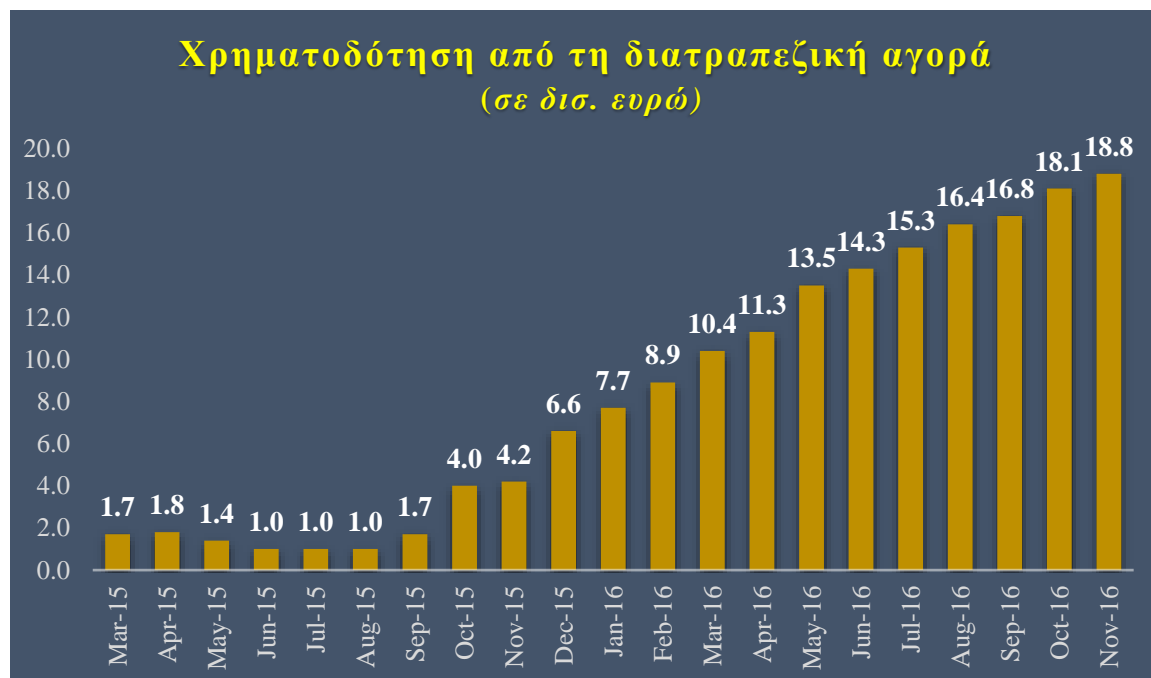
2. Τα στοιχεία για τα γeros και τις καταθέσεις νοικοκυριών και επιχειρήσεων προέρχονται από: Τράπεζα της Ελλάδος, Τραπεζική χρηματοδότηση του εγχώριου ιδιωτικού τομέα

Παρά τις σημαντικές εκροές των καταθέσεων κατά το πρώτο μισό του 2015, από τον Ιούνιο του 2015 και μετά, ως αποτέλεσμα της σταθεροποίησης των καταθέσεων και της απομόχλευσης του ενεργητικού των τραπεζών, ο λόγος δανείων προς καταθέσεις μειώθηκε σταδιακά κατά 13 ποσοστιαίες μονάδες και ακόμα πιο αισθητά, κατά 16 ποσοστιαίες μονάδες αν ληφθούν υπόψη οι αυξημένες προβλέψεις της περιόδου αυτής.

Χρηματοδότηση από τη διατραπεζική αγορά

Σε ό,τι αφορά τη διατραπεζική αγορά, η πρόσβαση στη χρηματοδότηση υπό τη μορφή των διατραπεζικών γερως ενισχύθηκε σταδιακά από τον Αύγουστο του 2015 (1 δισ. ευρώ) με αποτέλεσμα να ανέλθει τον Νοέμβριο του 2016 στα 18,8 δισ. ευρώ.

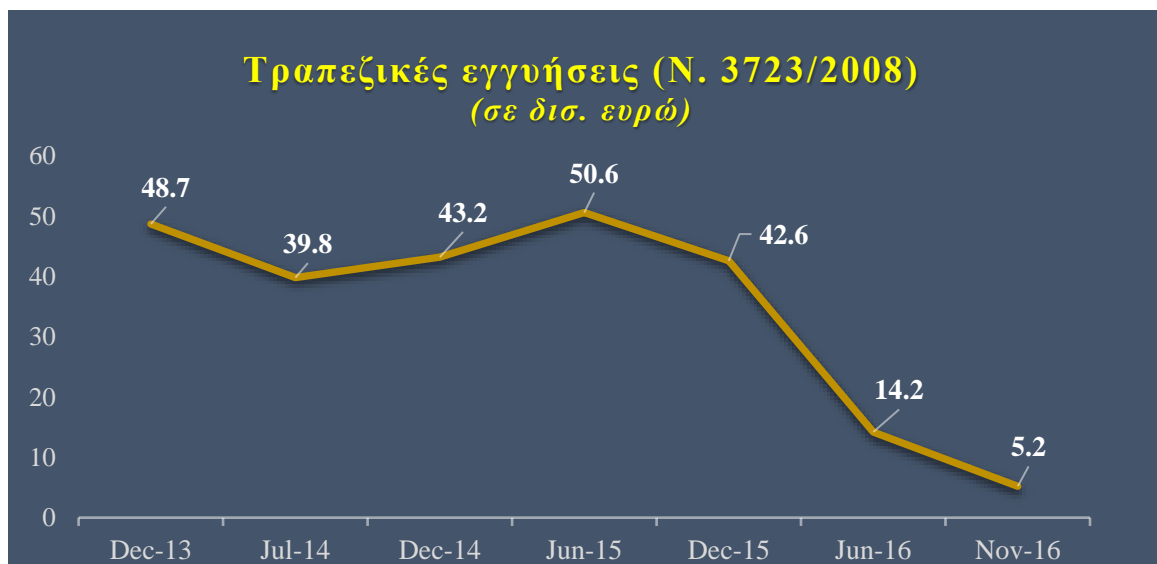

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος (2017), Επισκόπηση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, Ιανουάριος, σελ. 34

Ταυτόχρονα, οι ελληνικές τράπεζες έχουν εξασφαλίσει πιστωτικά όρια από τους αντισυμβαλλομένους τους και οι όροι (επιτόκια) των συναλλαγών αυτών βελτιώνονται συνεχώς σε σύγκριση με τα επίπεδα του παρελθόντος.

4. Εγγυήσεις Ελληνικού Δημοσίου

- Η βελτίωση των συνθηκών ρευστότητας, όπως περιγράφηκε ανωτέρω, οδήγησε σε μείωση των **τραπεζικών εγγυήσεων (Πυλώνας II) του Ν. 3723/2008 κατά 37,4 δισ. ευρώ** στη διάρκεια των πρώτων 11 μηνών του 2016, 5,2 δισ. ευρώ έναντι 42,6 δισ. ευρώ τον Δεκέμβριο του 2015 (-88%).
- Οι εν λόγω τραπεζικές εγγυήσεις έχουν υποχωρήσει στο **χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων ετών.**
- Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα οι εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου στο πλαίσιο του μηχανισμού ELA **μειώθηκαν κατά 3,1 δισ. ευρώ (-7%).**

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Δελτία Μηνιαίων Στοιχείων Γενικής Κυβέρνησης

5. Κερδοφορία

- Ζημιές προ φόρων 70,3 δισ. ευρώ για τους ελληνικούς τραπεζικούς ομίλους την εξαετία 2010 - 2015.
- Επιστροφή σε **οργανική κερδοφορία το 2016**.
- Η δεύτερη μεγαλύτερη κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών καταγράφηκε το 2008, μερικούς μήνες μετά την κατάρρευση της Lehman Brothers.
- Κατά τα έτη 2012-2015 πραγματοποιήθηκαν τρεις (3) ανακεφαλαιοποιήσεις συνολικού ύψους 51,7 δισ. ευρώ.

- Την περίοδο 2010-2015 οι ελληνικές τράπεζες κατέγραψαν **ζημιές προ φόρων συνολικού ποσού 70,3 δισ. ευρώ**. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα δεν διανεμήθηκαν μερίσματα στους μετόχους των ελληνικών τραπεζών, ενώ τον Σεπτέμβριο του 2016 οι συσσωρευμένες προβλέψεις των ελληνικών τραπεζών ανέρχονταν σε 52 δισ. ευρώ σε ατομική βάση και σε 57,1 δισ. ευρώ σε ενοποιημένη βάση.
- Το 2016 οι ελληνικοί τραπεζικοί όμιλοι εμφάνισαν κέρδη προ φόρων, μετά από μια σειρά ζημιολογών χρήσεων. Μετά από αρκετά τρίμηνα, τα καθαρά έσοδα διαμορφώθηκαν σε επίπεδο, έστω οριακά, υψηλότερο εκείνου του σχηματισμού προβλέψεων για τον πιστωτικό κίνδυνο.
- Τα κέρδη προ φόρων των ελληνικών τραπεζικών ομίλων σε επίπεδο εννεαμήνου ανέρχονται στα 249 εκατ. ευρώ.

Κερδοφορία ελληνικών τραπεζικών ομίλων							
εκατ. €	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 (9μηνο)
Κέρδη προ φόρων	-823.8	-43.142	-9.137	1.388	-7.278	-11.277	249
Κέρδη προ φόρων και προβλέψεων	6.058	4.666	3.023	9.785	4.177	3.207	3.211

Πηγή: Οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών

Υπενθυμίζεται ότι καθόλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 2000 το ελληνικό σύστημα υπήρξε κερδοφόρο. Είναι ενδεικτικό ότι η δεύτερη μεγαλύτερη κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών, καταγράφηκε το 2008 (2,5 δισ. ευρώ), δηλαδή μερικούς μήνες μετά την κατάρρευση της Lehman Brothers (15.9.2008), κατά τη διάρκεια της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης. Ακόμα και το 2009, στην κορύφωση της κρίσης, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα παρέμεινε κερδοφόρο (0,7 δισ. ευρώ περίπου) αφού η έκθεση των ελληνικών τραπεζών σε τιτλοποιημένα προϊόντα των Αμερικανικών τραπεζών ήταν σχεδόν μηδενική.

6. Κεφαλαιακή επάρκεια

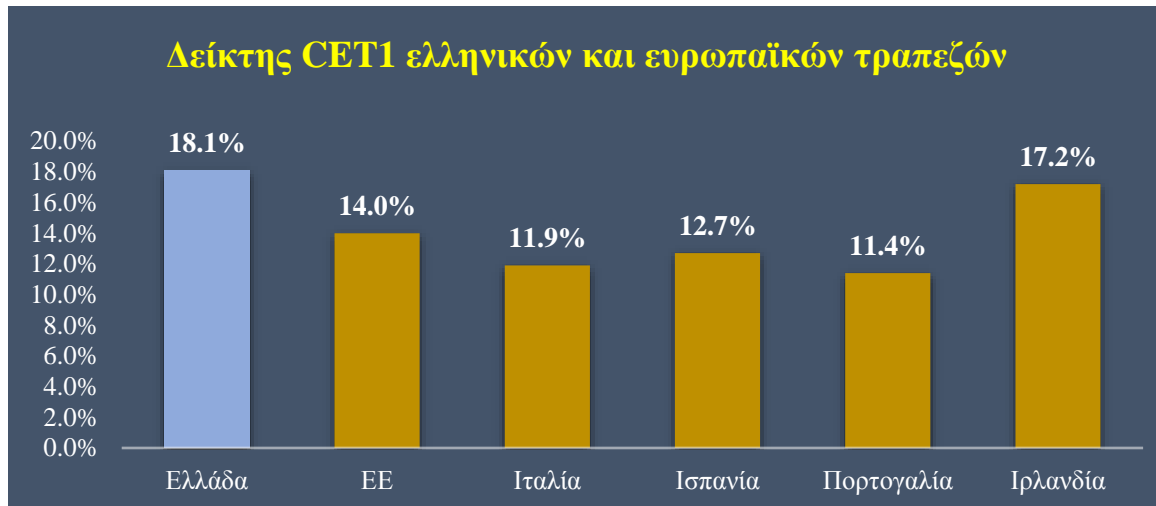
Ισχυροί οι κεφαλαιακοί δείκτες των ελληνικών τραπεζών

Μετά από την επιτυχημένη ανακεφαλαιοποίηση του 2015, στην οποία υπήρξε αυξημένη συμμετοχή ιδιωτών επενδυτών, οι ελληνικές τράπεζες έχουν βελτιούμενη κεφαλαιακή επάρκεια. Μάλιστα, κατά τη διάρκεια του 2016, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας των ελληνικών τραπεζών ενισχύθηκε, ως αποτέλεσμα της επιστροφής τους σε κερδοφορία και της μείωσης του σταθμισμένου ως προς τον κίνδυνο ενεργητικού τους. Εν προκειμένω:

- ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1 ratio) αυξήθηκε σε **18,1%** (Σεπτέμβριος 2016) από 17,8% (Ιούνιος 2016),
- ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας (total capital ratio) ενισχύθηκε σε **18,2%** (Σεπτέμβριος 2016) από 18% (Ιούνιος 2016).

Τον Σεπτέμβριο του 2016, ο fully loaded δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) ανήλθε στο **17%**.²

Επισημαίνεται ότι το ελληνικό τραπεζικό σύστημα είναι σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA) ανάμεσα στα επαρκώς κεφαλαιοποιημένα τραπεζικά συστήματα της ΕΕ

Πηγή: European Banking Authority (2017), Risk Dashboard, data as of Q3 2016

² Τα στοιχεία αφορούν τους τέσσερις μεγαλύτερους τραπεζικούς ομίλους και προέρχονται από: European Banking Authority (2017), Risk Dashboard, data as of Q3 2016.

Οι ελληνικές τράπεζες λόγω της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών συμμετείχαν σε μια σειρά αξιολογήσεων της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού τους (AQR) και σε ασκήσεις προσομοιώσεως ακραίων καταστάσεων (stress-tests) από τους εποπτικούς μηχανισμούς με στόχο τον ποσοτικό προσδιορισμό των κεφαλαιακών αναγκών, συνεκτιμώντας τις χρηματοοικονομικές συνθήκες που επικρατούν σε κάθε χρονική περίοδο.

Συνολικά, οι ελληνικές τράπεζες συμμετείχαν σε τέσσερις (4) τέτοιες ασκήσεις από το 2012 έως το 2015, με τις συνολικές κεφαλαιακές τους ανάγκες να προσδιορίζονται σε 47,7 δισ. ευρώ. Στο ίδιο διάστημα οι τράπεζες άντλησαν κεφάλαια ύψους 51,7 δισ. ευρώ εκ των οποίων τα 19,7 δισ. ή περίπου 40% προήλθαν από ιδιώτες επενδυτές ενώ τα υπόλοιπα κεφάλαια καλύφθηκαν από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Ένας σημαντικός παράγοντας των κεφαλαίων των ελληνικών τραπεζών είναι οι αναβαλλόμενες -οριστικές- φορολογικές απαιτήσεις (DTC), οι οποίες δημιουργήθηκαν από τις ζημιολύγες χρήσεις των προηγούμενων ετών. Αυτές ανέρχονται περίπου στο 52%³ του κεφαλαίου CET 1 κεφαλαίων των τεσσάρων (4) συστημικών τραπεζών και στόχος είναι μέσω της υλοποίησης των σχεδίων αναδιαρθρώσεως, το ποσοστό αυτό να βαίνει μειούμενο.

Εξέλιξη μετοχικής σύνθεσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος

Οι ελληνικές τράπεζες κλήθηκαν τρεις φορές την τελευταία πενταετία να καλύψουν μέσω ανακεφαλαιοποίησης το κεφαλαιακό έλλειμμα που εντοπίστηκε στο πλαίσιο των εποπτικών ασκήσεων. Κατά τις τρεις ανωτέρω ανακεφαλαιοποιήσεις του ελληνικού τραπεζικού συστήματος επενδύθηκαν συνολικά 51,7 δισ. ευρώ, εκ των οποίων ποσό 19,7 δισ. ευρώ (38% της συνολικής κεφαλαιακής ενίσχυσης) προήλθε από κεφάλαια ιδιωτών ενώ ποσό 32,0 δισ. ευρώ (62% της συνολικής κεφαλαιακής ενίσχυσης) καλύφθηκε από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Μετά την ολοκλήρωση της ανακεφαλαιοποίησης στα τέλη του 2015, το ποσοστό που κατέχουν οι **ιδιώτες επενδυτές στο μετοχικό κεφάλαιο των ελληνικών τραπεζών αυξήθηκε σε 71,2%** (με στοιχεία Δεκεμβρίου 2015), ενώ το ποσοστό του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας μειώθηκε σημαντικά, ως αποτέλεσμα της αραίωσης (dilution) των παλαιών μετόχων λόγω συνενώσεως των κοινών μετοχών (reverse split), και ανέρχεται (με στοιχεία Δεκεμβρίου 2015) σε 28,8%. Το μεγαλύτερο μερίδιο στους ιδιώτες επενδυτές, το κατέχουν ξένοι θεσμικοί καθώς, λόγω της παρατεταμένης κρίσης, τα περισσότερα ελληνικά χαρτοφυλάκια δεν μπόρεσαν να συμμετάσχουν στις αυξήσεις, με αποτέλεσμα τη σημαντική αραίωση των ποσοστών τους.

---

³ Με βάση τα αποτελέσματα 9μήνου 2016, τα κεφάλαια CET 1 ανήλθαν σε 31,2 δισ. ευρώ και το ύψος του DTC σε 16,4 δισ. ευρώ.

7. Δάνεια σε καθυστέρηση και προβλέψεις για επισφαλή δάνεια

- Οι τράπεζες πέτυχαν τους στόχους που είχαν τεθεί για τον Σεπτέμβριο του 2016 σε ό,τι αφορά τη μείωση του υπολοίπου των εντός ισολογισμού μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (106 δισ. ευρώ έναντι στόχου 106,9 δισ. ευρώ).
- Το ποσοστό κάλυψης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων από τις συσσωρευμένες προβλέψεις για τον πιστωτικό κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένης της αξίας των εξασφαλίσεων, προσεγγίζει το 100%.
- 57 δισ. ευρώ προβλέψεις έναντι επισφαλών απαιτήσεων σε ενοποιημένη βάση.
- Το 2016, για πρώτη φορά από το 2014, παρατηρήθηκε υποχώρηση του υπολοίπου των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.
- Την περίοδο Ιουνίου 2016 - Δεκεμβρίου 2019 οι τράπεζες στοχεύουν σε μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων κατά περίπου 38% (40 δισ. ευρώ).
- Αύξηση κατά 100.000 του αριθμού των δανείων τα οποία ρύθμισαν οι τράπεζες το α' εξάμηνο του 2016.
- Το μερίδιο των μακροπρόθεσμου χαρακτήρα ρυθμίσεων επί του συνόλου των ρυθμίσεων ανήλθε στο 40,2%.
- Τον Δεκέμβριο του 2007 τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ανέρχονταν σε ποσοστό 4,5% έναντι 38% τον Ιούνιο του 2016.

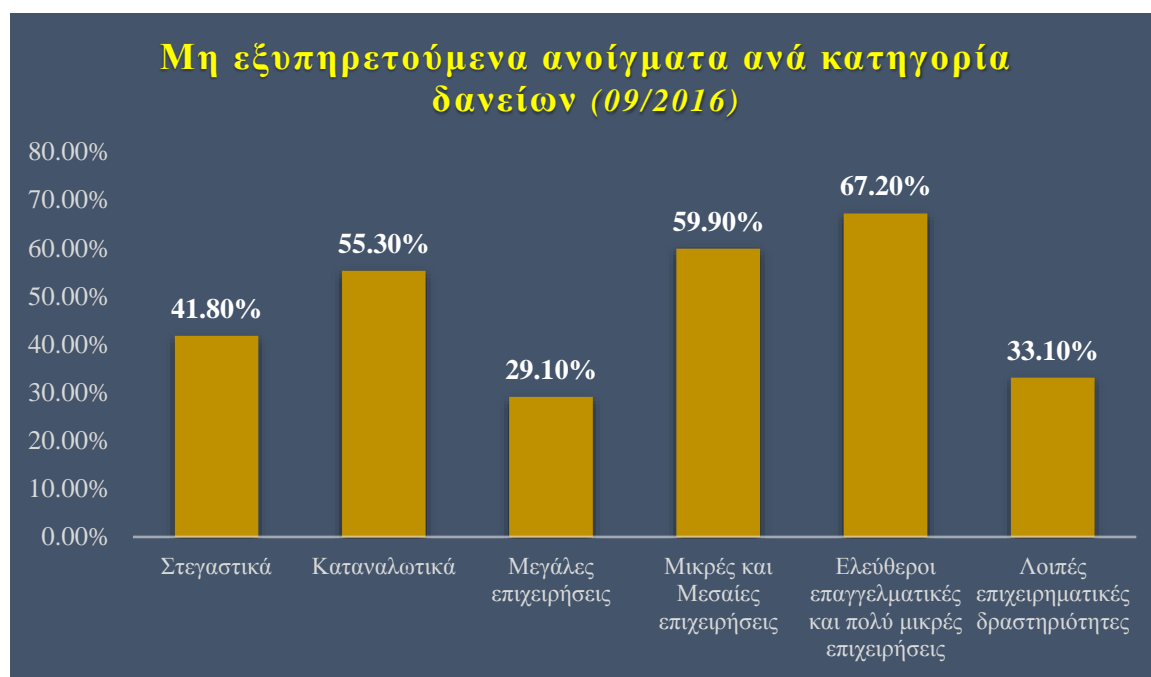
Ποιότητα του χαρτοφυλακίου δανείων των ελληνικών τραπεζών

- Η ποιότητα του χαρτοφυλακίου δανείων των ελληνικών τραπεζών σταθεροποιήθηκε κατά τη διάρκεια του α' εξαμήνου 2016, αντιστρέφοντας την εικόνα που είχε δημιουργηθεί κατά τη διάρκεια του 2015. Ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων ανήλθε τον Ιούνιο του 2016 σε 38%.
- Όσον αφορά τις επιμέρους κατηγορίες δανείων, μικρή βελτίωση παρατηρήθηκε στην καταναλωτική πίστη και οριακή αύξηση στα στεγαστικά και επιχειρηματικά δάνεια.
- Το ποσοστό κάλυψης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων από τις συσσωρευμένες προβλέψεις για τον πιστωτικό κίνδυνο παραμένει περίπου στο 50%, ενώ, αν προστεθεί στις συσσωρευμένες προβλέψεις και η αξία των εξασφαλίσεων που έχουν ληφθεί από τις τράπεζες έναντι των εν λόγω δανείων, τότε το ποσοστό κάλυψης προσεγγίζει το 100%.⁴

⁴ Τράπεζα της Ελλάδος (2016): Ενδιάμεση έκθεση νομισματικής πολιτικής, Δεκέμβριος, σελ. 6 και 23.

Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα

- Τον Σεπτέμβριο του 2016 οι ελληνικές τράπεζες πέτυχαν σε ατομική βάση μείωση του υπολοίπου των (εντός και εκτός ισολογισμού) μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (45,2% επί του συνολικού δανειακού τους χαρτοφυλακίου) στα 107,6 δισ. ευρώ από 108,4 δισ. ευρώ το προηγούμενο τρίμηνο (Ιούνιος 2016).⁵

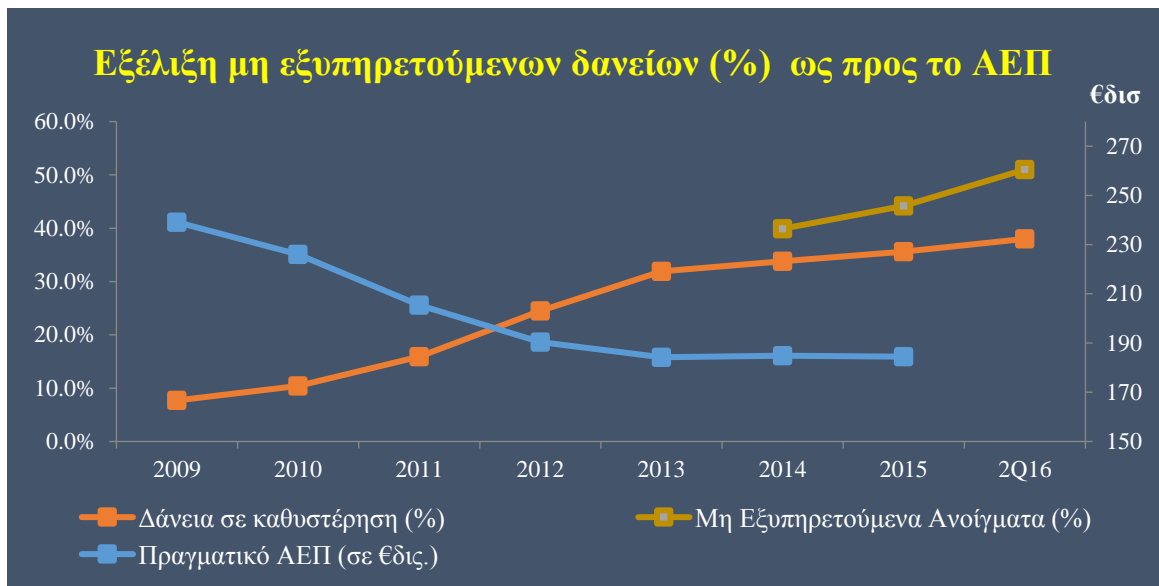

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος Επισκόπηση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, Ιανουάριος 2017.

- Θετική εξέλιξη κατά τη διάρκεια του α' εξαμήνου 2016 αποτέλεσε η **σημαντική αύξηση (κατά περίπου 100.000) του αριθμού των δανείων, τα οποία ρύθμισαν οι τράπεζες**, καθώς και η υιοθέτηση μακροπρόθεσμων λύσεων. Ειδικότερα, το μερίδιο των μακροπρόθεσμου χαρακτήρα ρυθμίσεων επί του συνόλου των ρυθμίσεων αυξήθηκε κατά περίπου επτά (7) ποσοστιαίες μονάδες και ανέρχεται σε 40,2%. Τέλος, σταθερό παρέμεινε τόσο το ποσοστό των λύσεων οριστικής διευθέτησης (6,3%), όσο και το ποσοστό των δανείων που είχαν μεν τεθεί σε καθεστώς ρύθμισης, αλλά παραμένουν στον «πυρήνα» των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (70%).
- Η ως άνω εξέλιξη εντάσσεται στο πλαίσιο των επιχειρησιακών στόχων που συμφωνήθηκαν τον Ιούνιο του 2016 σε συνεργασία με την ΤτΕ και την ΕΚΤ.

⁵ Τράπεζα της Ελλάδος (2017): Επισκόπηση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, Ιανουάριος, σελ. 21.

- Εκτιμάται ότι για την περίοδο Ιουνίου 2016-Δεκεμβρίου 2019 οι τέσσερις συστημικά σημαντικές τράπεζες θα προβούν σε μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων κατά περίπου 38% (40 δισ. ευρώ). Η εν λόγω μείωση θα επιτευχθεί μέσω μακροπρόθεσμων ρυθμίσεων και οριστικών διευθετήσεων, επιλεκτικών διαγραφών δανείων, ρευστοποίησης εξασφαλίσεων και πωλήσεων δανείων.
- Εν προκειμένω, αξίζει να επισημανθεί ότι τον Δεκέμβριο του 2007 τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ανέρχονταν σε ποσοστό μόλις 4,5%, το οποίο ήταν πολύ κοντά στον αντίστοιχο μέσο όρο (2,9%) για πιστωτικά ιδρύματα μεσαίου μεγέθους της ευρωζώνης. Ωστόσο, στη διάρκεια των τελευταίων εννέα ετών ο δείκτης μη εξυπηρετούμενων δανείων αυξήθηκε κατακόρυφα στο 38%.
- Είναι χαρακτηριστικό ότι οι προβλέψεις των ελληνικών τραπεζών έναντι επισφαλών απαιτήσεων ανήλθαν, τον Σεπτέμβριο του 2016, στα 57,1 δισ. ευρώ σε ενοποιημένη βάση.

8. Χορηγήσεις

- **195 δισ. ευρώ** το **συνολικό υπόλοιπο των δανείων** προς νοικοκυριά και επιχειρήσεις τον Δεκέμβριο του 2016. Εξ αυτών 61,4 δισ. στεγαστικά, 26 δισ. καταναλωτικά και 94,6 δισ. επιχειρηματικά δάνεια.
- Για πρώτη φορά μετά το 2011 οι **καθαρές ροές δανείων** προς επιχειρήσεις εμφάνισαν αύξηση 283 εκ. ευρώ τον Νοέμβριο του 2016.
- **Τεράστια μείωση της ζήτησης δανειακών κεφαλαίων από τα νοικοκυριά:**
  - Από τις **1.200** / εργάσιμη ημέρα **αιτήσεις χορήγησης στεγαστικών δανείων το 2007** στις **82 το 2016**.
  - Από τις **32.300** / εργάσιμη ημέρα **αιτήσεις χορήγησης καταναλωτικών δανείων το 2007** στις **4.455 το 2016**.
- **Διαγραφές δανείων 1,6 δισ. ευρώ** το α' εξάμηνο του 2016 έναντι 687 εκ. ευρώ το αντίστοιχο εξάμηνο του 2015.
- Τα **επιτόκια χορηγήσεων** εμφάνισαν οριακή μείωση ή παρέμειναν σταθερά σε σχέση με το 2015, ωστόσο εξακολουθούν να είναι υψηλότερα σε σχέση με αυτά των χωρών της ευρωπαϊκής περιφέρειας.

- Δεκέμβριος 2016: το **συνολικό υπόλοιπο των δανείων** προς νοικοκυριά και επιχειρήσεις ανήλθε στα **195 δισ. ευρώ**, μειωμένο κατά 9 δισ. ευρώ σε σχέση με τον Δεκέμβριο του 2015 (204 δισ.).⁶
- Τα **δάνεια**, αν και ως ποσό μειώθηκαν οριακά, **ως ποσοστό του ενεργητικού των τραπεζικών ομίλων αυξήθηκαν και ανήλθαν σε 58,2%** στις 30.6.2016 από 53,5% στις 31.12.2015 λόγω της μείωσης του ενεργητικού τους. Η μείωση του ενεργητικού προέκυψε κατά κύριο λόγο από την πώληση θυγατρικών στο εξωτερικό.⁷
- Τα **δάνεια προς τα νοικοκυριά** αποτελούσαν, τον Δεκέμβριο του 2016, το **44,8% της συνολικής χρηματοδότησης** των τραπεζών προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα. Εξ αυτών το **70% αφορούσε στεγαστικά δάνεια (31,5% επί του συνόλου)**.⁸

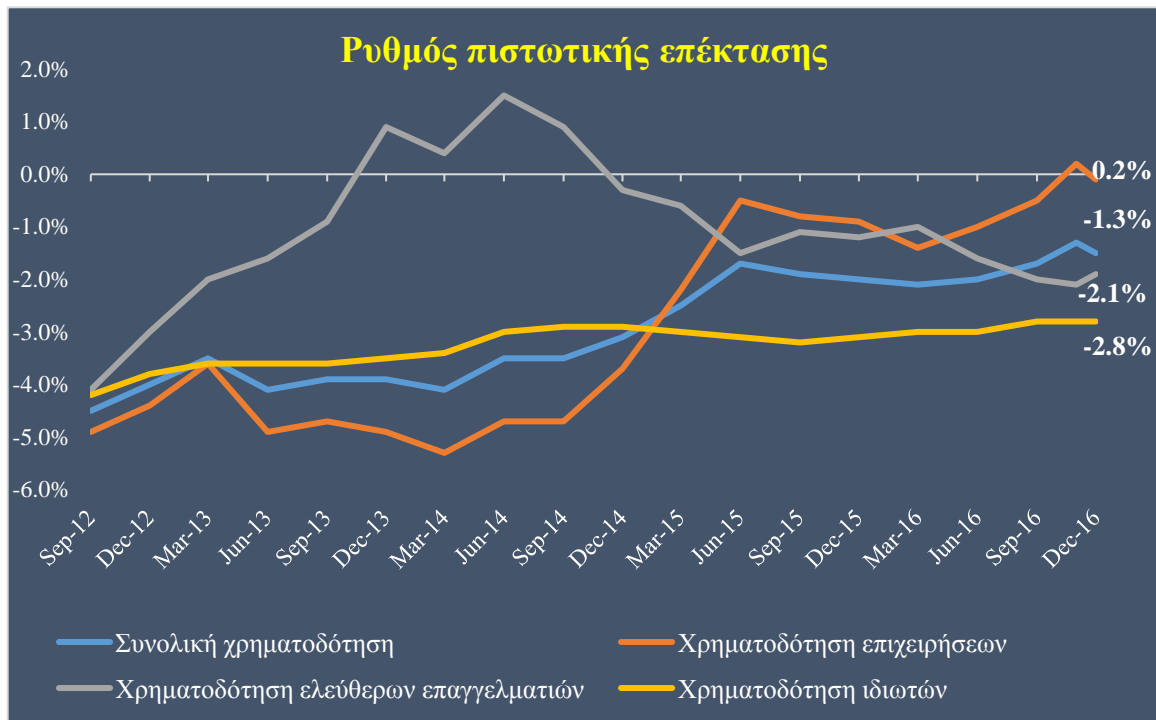
⁶ **Τράπεζα της Ελλάδος:** *Τραπεζική χρηματοδότηση του εγχώριου ιδιωτικού τομέα.*

⁷ **Τράπεζα της Ελλάδος (2017):** *Επισκόπηση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, Ιανουάριος, σελ. 17.*

⁸ **Τράπεζα της Ελλάδος:** *Τραπεζική χρηματοδότηση του εγχώριου ιδιωτικού τομέα.*

- Τα δάνεια προς τις επιχειρήσεις αποτελούσαν για την ίδια χρονική περίοδο το **55,2%** της συνολικής χρηματοδότησης των τραπεζών προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα.⁹
- Οι **διαγραφές δανείων** κατά τη διάρκεια του α' εξαμήνου του 2016 υπερδιπλασιάστηκαν και **ανήλθαν σε 1,6 δισ. ευρώ**, έναντι 687 εκατ. ευρώ την αντίστοιχη περίοδο του 2015.¹⁰

Ο **ετήσιος ρυθμός μείωσης** της τραπεζικής χρηματοδότησης προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις περιορίστηκε σταδιακά κατά τη διάρκεια του 2016 και τον Δεκέμβριο ήταν μόλις **-0,1%**. Παρόμοια ήταν η εξέλιξη του ρυθμού μείωσης της τραπεζικής πίστης προς τα νοικοκυριά για τη χρηματοδότηση καταναλωτικών δαπανών – ο ρυθμός αυτός έχει επιστρέψει στα επίπεδα που καταγράφονταν αμέσως μετά την εκδήλωση της ελληνικής κρίσης. Αντιθέτως, ο ετήσιος ρυθμός μείωσης των στεγαστικών δανείων παρέμεινε σταθερός για τέταρτο κατά σειρά έτος.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Τραπεζική χρηματοδότηση του εγχώριου ιδιωτικού τομέα.

⁹ Τράπεζα της Ελλάδος: Τραπεζική χρηματοδότηση του εγχώριου ιδιωτικού τομέα.

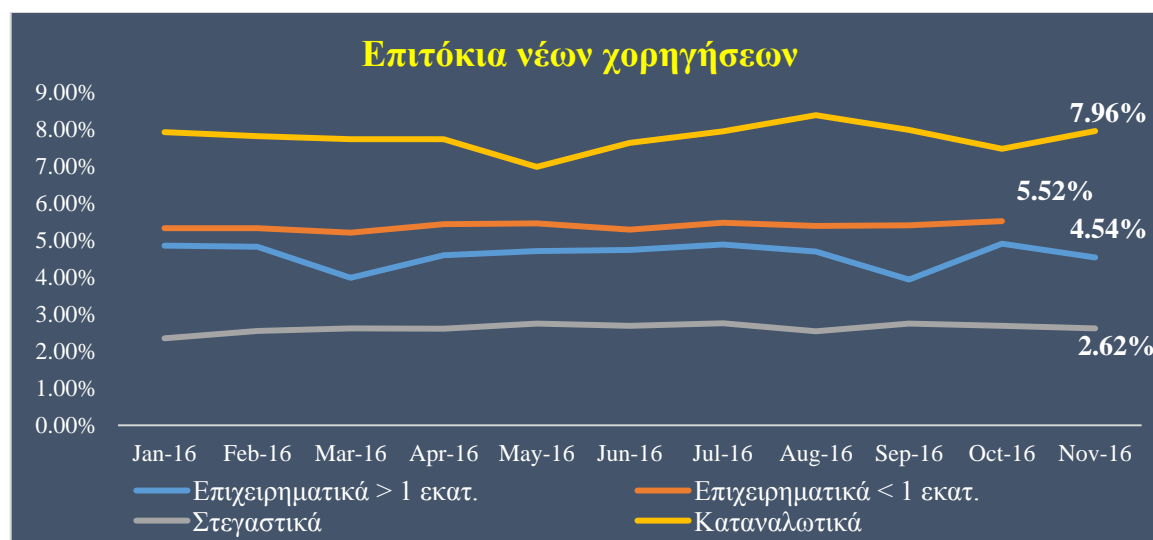
¹⁰ Τράπεζα της Ελλάδος (2017): Επισκόπηση του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, Ιανουάριος, σελ. 25.

Ο περιορισμός των ρυθμών μείωσης της επιχειρηματικής και της καταναλωτικής πίστης είναι συνεπής με τη βελτίωση των συνθηκών χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας. Οι **μηνιαίες ακαθάριστες ροές**¹¹ τραπεζικών δανείων με προκαθορισμένη λήξη έβαιναν μειούμενες στη διάρκεια του α΄ εξαμήνου 2016, τάση που άρχισε να αντιστρέφεται τους τελευταίους μήνες του έτους. Σε κάθε περίπτωση, η μελλοντική εξέλιξη της πιστωτικής επέκτασης προς τον ιδιωτικό τομέα εξαρτάται από δυο βασικούς παράγοντες:

- (1) την αποτελεσματική διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και των ανοιγμάτων σε καθυστέρηση, και
- (2) τις μακροοικονομικές εξελίξεις, οι οποίες ασκούν σημαντική επίδραση στην εμπιστοσύνη, ενισχύουν ή αποδυναμώνουν τη ζήτηση δανειακών κεφαλαίων από επιχειρήσεις και νοικοκυριά, αμβλύνουν ή οξύνουν το πρόβλημα των επισφαλειών και επηρεάζουν, θετικά ή αρνητικά, τη ρευστότητα των τραπεζών και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας.

Επιτόκια χορηγήσεων

Κατά τη διάρκεια του 2016 λόγω αναστροφής της τάσης εκροών καταθέσεων από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα και της μείωσης του δανεισμού του από τον ΕΛΑ και την ΕΚΤ, σε συνδυασμό με τη χαμηλότερη ποσοστιαία αύξηση των προβλέψεων για την κάλυψη από τον πιστωτικό κίνδυνο, **τα επιτόκια χορηγήσεων εμφάνισαν οριακή μείωση ή παρέμειναν σταθερά σε σχέση με το 2015.**

Πηγή: European Central Bank, MFI Interest Rate Statistics

¹¹ Δηλαδή, η ροή των νέων πιστώσεων που εκταμιεύουν οι τράπεζες ανά μήνα χωρίς να αφαιρείται η αντίρροπη ροή αποπληρωμών από τους δανειολήπτες χρεών προς τις τράπεζες που έχουν συναφθεί κατά το παρελθόν.

Ζήτηση για νέα δάνεια

Η ζήτηση για νέα στεγαστικά, καταναλωτικά και επιχειρηματικά δάνεια παρέμεινε ασθενής και σχεδόν αμετάβλητη το 2016, όπως προκύπτει από την Έρευνα Τραπεζικών Χορηγήσεων που διενεργεί η Τράπεζα της Ελλάδος σε τριμηνιαία βάση.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα μείωσης της ζήτησης δανειακών κεφαλαίων από τα νοικοκυριά είναι το γεγονός πως κατά τη διάρκεια του 2007 οι τράπεζες γίνονταν αποδέκτες 1.182 αιτήσεων ανά εργάσιμη ημέρα για χορήγηση στεγαστικών δανείων και 32.273 αιτήσεων για χορήγηση καταναλωτικών δανείων, συμπεριλαμβανομένων των πιστωτικών καρτών. Το 2016, οι αντίστοιχοι αριθμοί ανέρχονταν σε 82 (-93%) και 4.455 (-86%).

9. Σχέδια αναδιαρθρώσεως των ελληνικών τραπεζών

Οι ελληνικές τράπεζες στο πλαίσιο της τελευταίας ανακεφαλαιοποίησης το 2015, προχωρούν στην υλοποίηση των σχεδίων αναδιαρθρώσεως των εργασιών τους, σε συμφωνία με τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τα σχέδια αυτά είναι νομικές δεσμεύσεις των τραπεζών έναντι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και έχουν χρονικό ορίζοντα υλοποίησης, μέχρι το τέλος του 2018.

Μια από τις βασικές δεσμεύσεις των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων αποτελεί ο σταδιακός περιορισμός του μεγέθους του χαρτοφυλακίου στοιχείων ενεργητικού των διεθνών δραστηριοτήτων τους σε χώρες όπου δεν θεωρούνται βασικές/κύριες αγορές παρουσίας.

Συνολικά από το 2012, οι ελληνικές τράπεζες έχουν δρομολογήσει και σε πολλές περιπτώσεις πραγματοποιήσει την αποχώρησή τους από χώρες όπως η Τουρκία, η Πολωνία, η Ουκρανία, η Βουλγαρία, η Σερβία, η Π.Γ.Δ.Μ. και η Αίγυπτος ενώ διατηρούν ακόμη τις δραστηριότητες τους σε Κύπρο, Ρουμανία και Αλβανία.

Η συνολική μείωση των δανείων την περίοδο 2010-2015 ανήλθε σε 28,2 δισ. ευρώ που αντιπροσωπεύει μείωση 50% στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης/Τουρκίας, με αποτέλεσμα την σημαντική ενίσχυση των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας των ελληνικών τραπεζών κυρίως λόγω της μείωσης του σταθμισμένου ενεργητικού τους.

Επίσης, οι ελληνικές τράπεζες, στο πλαίσιο της υλοποίησης των σχεδίων αναδιαρθρώσεως, επικεντρώνονται σε σειρά ενεργειών με κυριότερες:

- την πώληση μη στρατηγικών στοιχείων του ενεργητικού τους, με σκοπό την περαιτέρω απομόχλευση του ισολογισμού τους,
- τη μείωση της εξάρτησης από το Ευρωσύστημα,
- τον εξορθολογισμό των επιτοκίων καταθέσεων, και
- τη μείωση των λειτουργικών εξόδων.

10. Αναπτυξιακές πρωτοβουλίες

- Οι τράπεζες διαθέτουν την απαιτούμενη ρευστότητα για τη χορήγηση δανείων σε υγιείς και βιώσιμες επιχειρήσεις.
- Η ζήτηση δανειακών κεφαλαίων για επενδύσεις παραμένει σταθερά χαμηλή.
- Τον Δεκέμβριο του 2016 υπογράφηκαν μεταξύ τραπεζών και **Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (EIB)** συμβάσεις συνολικού ύψους **400 εκατ. ευρώ**.
- Στο πλαίσιο του **Juncker Plan** έχουν εξασφαλιστεί **330 εκατ. ευρώ** για τη χρηματοδότηση μεγάλων έργων, υψηλής οικονομικής και κοινωνικής προστιθέμενης αξίας.
- Απολύτως επιτυχημένη η διάθεση των πόρων του πρώτου Προγράμματος «**Εξοικονόμηση Κατ' Οίκον**», συνολικού εκτιμώμενου ποσού **850 εκατ. ευρώ**.
- Συμμετοχή στη χρηματοδότηση έργων ενέργειας, μεταφορών, και πρώτων υλών από την **Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD)** συνολικού ποσού 220 εκατ. ευρώ το 2016. **Συνολικός προϋπολογισμός των εν λόγω έργων 1,9 δισ. ευρώ**.

- Οι ελληνικές τράπεζες διαθέτουν την απαραίτητη ρευστότητα για τη στήριξη αναπτυξιακών πρωτοβουλιών στη χώρα μας, εφόσον προέρχονται από υγιείς και βιώσιμες επιχειρήσεις, τις οποίες υποστηρίζουν έμπρακτα με πληθώρα τυποποιημένων ή εξειδικευμένων, για τις μεγάλες επιχειρήσεις, προϊόντων τους.
- Το τελευταίο δίμηνο του 2016 οι **καθαρές ροές δανείων** προς επιχειρήσεις εμφάνισαν **για πρώτη φορά την τελευταία πενταετία οριακή αύξηση**. Δηλαδή, η ροή των νέων πιστώσεων που εκταμίευσαν οι τράπεζες προς επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένης της αντίρροπης ροής αποπληρωμών παλαιών δανείων από τις επιχειρήσεις προς τις τράπεζες και των διαγραφών, παρουσίασε οριακή αύξηση. Χαρακτηριστικό εν προκειμένω είναι το γεγονός πως, **μεσοσταθμικά, οι μηνιαίες καθαρές ροές δανείων από τον Ιανουάριο του 2011 έως και τον Οκτώβριο του 2016 ήταν αρνητικές κατά 3,8%**. Αυτή η τάση πλέον έχει αντιστραφεί.
- Η προσπάθεια των ελληνικών τραπεζών να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της οικονομίας και την αναστροφή του δυσμενούς επενδυτικού κλίματος στη χώρα μας επιτυγχάνεται τόσο μέσω της αυτόνομης δράσης τους, όσο και μέσω μιας σειράς συνεργασιών και συνεργειών με πλειάδα φορέων και υπηρεσιών.
- Οι ελληνικές τράπεζες προσφέρουν, μεταξύ άλλων, κεφάλαια κίνησης, χρηματοδοτήσεις παγίων, υπηρεσίες factoring και leasing, παροχή εγγυήσεων, ειδική στήριξη για τις εξαγωγικές επιχειρήσεις, ενέγγυες πιστώσεις, εγγυητικές επιστολές, δάνεια για τη συμβολαιακή γεωργία και κτηνοτροφία, δάνεια επαγγελματικής στέγης, δάνεια για οικολογικές δράσεις, συγχρηματοδοτούμενα δάνεια για τη Μεταποίηση, το Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και τον Τουρισμό.

Χρηματοδοτούν, μόνες ή σε κοινοπραξία με άλλες τράπεζες, μεγάλα έργα όπως αυτοκινητόδρομους και μεγάλα ιδιωτικά ή δημόσια έργα, τη ναυτιλία, μεγάλα έργα στους τομείς του τουρισμού, των ξενοδοχείων και των τουριστικών υποδομών, της ενέργειας, της υγείας, των τηλεπικοινωνιών, των κατασκευών, των νέων τεχνολογιών.

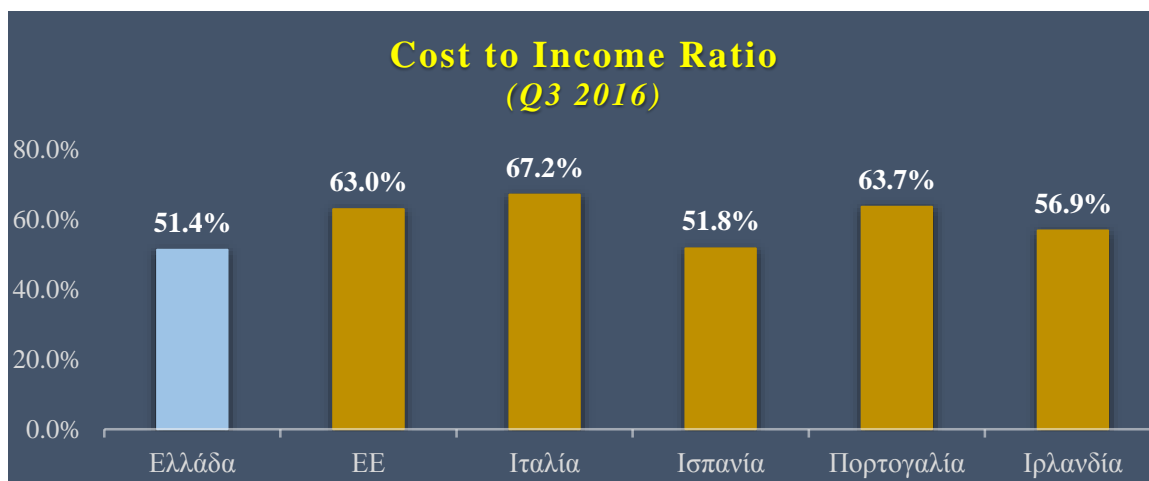
- Έχουν θέσει στη διάθεση των ΜμΕ την τεχνογνωσία, την εμπειρία και την εξειδικευμένη γνώση που διαθέτουν για την πλήρη αξιοποίηση των ενισχύσεων παρέχοντας χρηματοδότηση και κάθε απαιτούμενη υποστήριξη.
- Μετά την απολύτως επιτυχημένη διάθεση και εξάντληση των πόρων (**δημόσια δαπάνη 548 εκατ. ευρώ**), του πρώτου Προγράμματος «**Εξοικονόμηση Κατ' Οίκον**», που ανετέθη στις τράπεζες, αυτές, ανταποκρινόμενες σε αίτημα της πολιτείας ανέλαβαν την ανάπτυξη, τη χρηματοδότηση και τη δωρεά στο Ελληνικό Δημόσιο του νέου Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) για την καταχώρηση και παρακολούθηση των βημάτων υλοποίησης του νέου Προγράμματος **Εξοικονόμηση Κατ' Οίκον II**. Το πρόγραμμα θα έχει απτά και μόνο θετικά αποτελέσματα στην εξοικονόμηση ενέργειας, στο περιβαλλοντολογικό αποτύπωμα, στη στήριξη σωρείας επαγγελματιών του χειμαζόμενου, λόγω της ύφεσης, κατασκευαστικού κλάδου και στην ελληνική οικονομία γενικότερα.
- Στο πλαίσιο υλοποίησης του **Επενδυτικού (Αναπτυξιακού) Νόμου**, οι ελληνικές τράπεζες συμβάλλουν στην προώθηση των επενδυτικών σχεδίων που επιδιώκουν την υπαγωγή τους στο νόμο παρέχοντας ανέκαθεν εκτός από χρηματοδότηση και κάθε άλλου είδους απαιτούμενη υποστήριξη στις επιχειρήσεις τόσο σε κεντρικό, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Ωστόσο, όπως και στην περίπτωση των προγραμμάτων ΕΣΠΑ, δεν έχουν υιοθετηθεί μέχρι σήμερα οι προτάσεις της ΕΕΤ για εμπλοκή των τραπεζών σε όλα τα στάδια υλοποίησης του νόμου (αξιολόγηση, παρακολούθηση των επενδύσεων, έλεγχος και καταβολή των ενισχύσεων).
- Επίσης, χρηματοδοτούν Συμπράξεις του Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (έργα ΣΔΙΤ) και στηρίζουν το Ελληνικό Δημόσιο, τις Δημόσιες Επιχειρήσεις και τους ΟΤΑ.
- Το σύνολο των ελληνικών τραπεζών έχει διαχρονική συνεργασία με την **ΕΤΕΑΝ** και το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (EIF)** προβάλλοντας και προωθώντας με ιδιαίτερη έμφαση τα χρηματοδοτικά και εγγυοδοτικά προϊόντα και εργαλεία τους όπως:
  - Επιχειρηματική Επανεκκίνηση του Ταμείου Επιχειρηματικότητας (ΤΕΠΙΧ),
  - Νησιωτική Επιχειρηματικότητα (ΤΕΠΙΧ),
  - Ταμείο Εγγυοδοσίας (ΤΕΠΙΧ),
  - Jeremie,
  - COSME,
  - Horizon 2020.

Παρά τις εκ μέρους των τραπεζών όμως συντονισμένες προσπάθειες προώθησης των ανωτέρω χρηματοδοτικών εργαλείων, κοινός παρονομαστής όλων είναι η **μειωμένη ζήτηση από τις επιχειρήσεις**.

- Η συνεργασία των ελληνικών τραπεζών αφορά, επίσης, το σύνολο των προγραμμάτων που διαθέτει στην ελληνική αγορά η **Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΙΒ)**. Ως η πλέον πρόσφατη εξέλιξη της εν λόγω διαρκούς συνεργασίας, είναι η υπογραφή, τον Δεκέμβριο του 2016, των πρώτων συμβάσεων με τις συστημικές τράπεζες της χώρας μας, **συνολικού ύψους 400 εκατ. ευρώ**, στο πλαίσιο της πιστωτικής γραμμής της ΕΙΒ «Δάνεια για ΜΜΕ και επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης», συνολικού ύψους 1 δισ. ευρώ, προς ελληνικές τράπεζες. Τα κεφάλαια θα χρησιμοποιηθούν για τη χορήγηση δανείων προς ΜμΕ και επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης που δραστηριοποιούνται στους τομείς της Γεωργίας, του Τουρισμού, της Μεταποίησης, των Υπηρεσιών και άλλους τομείς. Στις επιχειρήσεις που προάγουν την απασχόληση των νέων θα προσφερθούν πρόσθετα χρηματοδοτικά πλεονεκτήματα, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας της ΕΤΕπ «Δεξιότητες και θέσεις απασχόλησης – Επενδύσεις για τους νέους».
- Στο πλαίσιο του Επενδυτικού Σχεδίου για την Ευρώπη (EFSI), γνωστό και ως **Juncker Plan** είχαν εξασφαλιστεί από τις ελληνικές τράπεζες, μέχρι το τέλος του 2016, **330 εκατ. ευρώ** για τη χρηματοδότηση στρατηγικών επενδύσεων υψηλής οικονομικής και κοινωνικής προστιθέμενης αξίας.

11. Εξέλιξη λειτουργικού κόστους τραπεζών

- **Μείωση των λειτουργικών δαπανών των ελληνικών τραπεζικών ομίλων κατά την τελευταία πενταετία.**
- Η προσπάθεια περιστολής των λειτουργικών δαπανών το διάστημα αυτό είναι αξιοσημείωτη, λαμβάνοντας υπόψη:
  - το μέγεθος των **αποζημιώσεων για τα έκτακτα προγράμματα εθελούσιας αποχώρησης των εργαζομένων** που πραγματοποιήθηκαν την τελευταία πενταετία,
  - τη **συμμετοχή των τραπεζών κατά την εξυγίανση λοιπών τραπεζών** (έκτακτες εισφορές στο νέο Σκέλος Εξυγίανσης του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων), και
  - το **έκτακτο κόστος ενσωμάτωσης και εξορθολογισμού εξαγορών.**
- Ο **δείκτης κόστους προς έσοδα (Cost/Income Ratio)** των ελληνικών τραπεζικών ομίλων, ο οποίος αποτελεί σημαντική ένδειξη της αποδοτικότητας του επιχειρηματικού μοντέλου που ακολουθούν οι τράπεζες, **αγγίζει μόλις το 51,4%**, και εμφανίζεται χαμηλότερος τόσο από τον μέσο όρο του δείκτη των χωρών της περιφέρειας (Ιταλία, Πορτογαλία, Ισπανία, Ιρλανδία) όσο και από τον μέσο όρο του συνόλου των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (**63%**).

Πηγή: European Banking Authority (2017), Risk Dashboard, data as of Q3 2016

**Εξέλιξη λειτουργικών δαπανών ελληνικών τραπεζικών Ομίλων
(σε εκατ. ευρώ)**

Έτη	2009	2010	2011	2012	2013*	2014*	2015	Σεπ. 2016**
Σύνολο	8.634	8.451	7.747	6.751	7.146	6.499	5.819	3.653

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Λογιστικές καταστάσεις ΝΧΙ, Ετήσιες και ενδιάμεσες οικονομικές εκθέσεις των πέντε μεγαλύτερων τραπεζικών ομίλων για τα έτη 2015-2016.

* Τα στοιχεία 2013 και 2014 ενσωματώνουν έκτακτες δαπάνες για προγράμματα εθελούσιας αποχώρησης, κλείσιμο καταστημάτων κ.α.

**Αφορά τα αποτελέσματα πρώτου εννεαμήνου.

Πηγή: Οικονομικές καταστάσεις και παρουσιάσεις αποτελεσμάτων των τραπεζών

12. Οι προτάσεις της ΕΕΤ για την περαιτέρω άρση των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων και στις αναλήψεις μετρητών

Στις 28 Ιανουαρίου 2017 έκλεισαν δεκαεννέα (19) μήνες από την έναρξη της τραπεζικής αργίας βραχείας διάρκειας και την, από 18 Ιουλίου 2015, επιβολή περιορισμών στις αναλήψεις μετρητών και στις μεταφορές κεφαλαίων.

Έκτοτε, οι **καταθέσεις στις τράπεζες της χώρας μας έχουν σταδιακά αυξηθεί** ενώ η **χρήση του μηχανισμού έκτακτης ενίσχυσης σε ρευστότητα (ELA) μειώθηκε κατά 49%**.

Λαμβάνοντας υπόψη τα σημερινά δεδομένα της ελληνικής οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού της συστήματος, η ΕΕΤ, ήδη από το τέλος Νοεμβρίου 2016, κατέθεσε οκτώ (8) συγκεκριμένες προτάσεις για την περαιτέρω σταδιακή άρση των περιορισμών προκειμένου:

1. Μετρητά που δεν αναλήφθηκαν κάποια ημέρα ή ημέρες να μπορούν να αναληφθούν σωρευτικά έως του ποσού των δυο χιλιάδων (2.000) ευρώ σε χρονικό διάστημα ενός ημερολογιακού μήνα (από 840 ευρώ ανά δυο εβδομάδες που ισχύει σήμερα).
2. Να επιτραπεί: α) να ανοίγονται νέοι λογαριασμοί όψεως ή καταθετικοί και να προστίθενται συνδικαιούχοι στους ήδη υφιστάμενους ακόμα και εάν δημιουργείται νέος κωδικός πελάτη (Customer ID) από την τράπεζα, και β) να ενεργοποιούνται αδρανείς, κατά την έννοια του Ν. 4151/2013 (Α' 103), λογαριασμοί.
3. Να επιτραπεί η ανάληψη μετρητών έως ποσοστού του 60% συνολικά (από 30% σήμερα) από χρηματικά ποσά τα οποία, μετά την έναρξη ισχύος της σχετικής τροποποίησης, θα πιστώνονται με μεταφορά πίστωσης από τράπεζα που λειτουργεί στο εξωτερικό, σε τραπεζικούς λογαριασμούς των δικαιούχων νομικών και φυσικών προσώπων.
4. Να συμπεριληφθούν ρητώς στις ισχύουσες διατάξεις του στοιχείου στ) της παρ. 11 του άρθρου πρώτου της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, όπως αυτή τροποποιήθηκε επανειλημμένα και ισχύει, και τα μεταφερόμενα από την αλλοδαπή χρηματικά ποσά που πιστώνονται σε λογαριασμούς που τηρούνται σε τράπεζα που λειτουργεί στην Ελλάδα και συνιστούν αποτέλεσμα εκκαθάρισης συναλλαγών καρτών πληρωμών (χρεωστικών, πιστωτικών και προπληρωμένων) που έχουν εκδοθεί από φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών του εξωτερικού (κάρτες πληρωμών εξωτερικού).

Η μη ρητή συμπερίληψη των συγκεκριμένων συναλλαγών στα «ελεύθερα» κεφάλαια μιας ελληνικής επιχείρησης έχει οδηγήσει πολλές από αυτές (τουριστικές, ξενοδοχειακές, αεροπορικές, κ.λπ) στην υπογραφή νέων ή στην ενεργοποίηση υφιστάμενων, πριν την 18/7/2015, συμβάσεων αποδοχής καρτών πληρωμών με φορείς αποδοχής συναλλαγών καρτών του εξωτερικού, δημιουργώντας σαφές ανταγωνιστικό μειονέκτημα για τις τράπεζες και τους λοιπούς φορείς αποδοχής συναλλαγών καρτών πληρωμών που λειτουργούν στη χώρα μας.

5. Να επιτραπεί η αποδοχή και εκτέλεση εντολών μεταφοράς κεφαλαίων προς το εξωτερικό από τράπεζες έως του ποσού των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ ανά κωδικό πελάτη (Customer ID) και ανά ημερολογιακό μήνα με ταυτόχρονο διπλασιασμό του υφιστάμενου μηνιαίου ορίου εγκρίσεων (στα 106 εκατ. ευρώ έναντι 53 εκατ. ευρώ σήμερα).
6. Να επιτραπεί η μεταφορά θεματοφυλακής στο εξωτερικό για υφιστάμενους πελάτες.
7. Να διεκπεραιώνονται απευθείας από το δίκτυο των καταστημάτων των τραπεζών συναλλαγές νομικών προσώπων ή επιτηδευματιών προς το εξωτερικό στο πλαίσιο των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων, που δεν υπερβαίνουν τις τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ η καθεμία, ανά πελάτη, ανά ημέρα, χωρίς την υποχρέωση προσκόμισης σε κατάσταση τράπεζας των σχετικών τιμολογίων και λοιπών παραστατικών και δικαιολογητικών.

Με αυτήν την πρόταση θα περιοριστεί το διαχειριστικό κόστος των τραπεζών και θα μειωθούν οι προμήθειες προς μικρές επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες για τη μεταφορά κεφαλαίων στο εξωτερικό για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών έναντι παραστατικών.

8. Να τροποποιηθεί το σημείο iv. του στοιχείου β) της παραγράφου 2 του άρθρου 6 της υπ' αριθμ. 6/27.7.2016 απόφασης της Επιτροπής Έγκρισης Τραπεζικών Συναλλαγών, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 9/22.9.2016 απόφαση της Επιτροπής Έγκρισης Τραπεζικών Συναλλαγών ως ακολούθως: «iv. το ποσό της αιτούμενης μεταφοράς κεφαλαίων στο εξωτερικό, συναθροιζόμενο με το ποσό που ήδη έχει εγκριθεί εντός του μήνα από το σύνολο του τραπεζικού συστήματος της χώρας δεν υπερβαίνει σωρευτικά για τον ίδιο μήνα το 180% της μέγιστης μηνιαίας αξίας των εισαγωγών/ενδοκοινοτικών αποκτήσεων της περιόδου 01/01/2015-31/12/2016».

Με το ισχύον καθεστώς, όσες επιχειρήσεις είναι νεοσύστατες (έναρξη μετά την 1^η Οκτωβρίου 2014) μπορούν να εκτελέσουν μεταφορές κεφαλαίων στο εξωτερικό χωρίς να ισχύει το στοιχείο της ιστορικότητας του 140%. Αντίθετα, όσες επιχειρήσεις δεν είναι νεοσύστατες και είχαν χαμηλές εισαγωγές το περασμένο διάστημα, αναγκάζονται συχνά να καθυστερούν τις πληρωμές τους καθώς δεν πληρούν το κριτήριο της ιστορικότητας του 140%. Αυτό όμως δεν ευνοεί την προσπάθειά τους να αναπτυχθούν.

13. Δραστηριότητες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης

- Παρά τη συνεχιζόμενη δυσμενή οικονομική συγκυρία, οι ελληνικές τράπεζες εντάσσουν την έννοια της κοινωνικής υπευθυνότητας στις στρατηγικές τους επιλογές και παραμένουν πιστές στις δεσμεύσεις τους για κοινωνική προσφορά.
- **Με προγράμματα χορηγιών που αναμένεται να ξεπεράσουν τα 400 εκατ. ευρώ από το 2007, αλλά και με την εθελοντική συμμετοχή του ανθρώπινου δυναμικού τους οι ελληνικές τράπεζες συμβάλλουν στη δημιουργία αμοιβαίου οφέλους και ισχυρών δεσμών εμπιστοσύνης με την κοινωνία.**

Εξέλιξη χορηγικών προγραμμάτων ελληνικών τραπεζών (σε εκατ. ευρώ)

Έτη	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Σύνολο ¹	75,7	60,2	49,5	42,2	31,1	26,1	28,7	41,1	25,12 ²

Πηγή: Εκθέσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών.

¹ Στα ανωτέρω ποσά δεν περιλαμβάνεται η χορηγία για την ενίσχυση των πυρόπληκτων περιοχών του 2007.

² Αφορά τα μεγέθη τριών συστημικών τραπεζών.

- Παρά την **επιτακτική ανάγκη για μείωση των λειτουργικών τους δαπανών**, οι τράπεζες παραμένουν συνεπείς στην επίτευξη όσο το δυνατόν μεγαλύτερου κοινωνικού οφέλους, μέσω της εφαρμογής εκτεταμένων προγραμμάτων κοινωνικής προσφοράς με κεντρικό άξονα των δράσεών τους τον Άνθρωπο, υποστηρίζοντας σημαντικές **εκπαιδευτικές, πολιτιστικές, αθλητικές και περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες**, αλλά και υλοποιώντας **πλήθος χορηγικών ενεργειών προς ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και κοινωφελείς μη κερδοσκοπικές οργανώσεις**.
- Η **περιβαλλοντική πολιτική των τραπεζών** αφορά την ενεργό συμβολή τους στην προστασία του περιβάλλοντος και στην εξοικονόμηση των φυσικών πόρων και καθοδηγείται από μια σειρά από αρχές που αφορούν την εξοικονόμηση ενέργειας, την τήρηση περιβαλλοντικών αρχών από τους προμηθευτές, την ενημέρωση των εργαζομένων, τις διαδικασίες εφαρμογής, τη δημοσιοποίηση των σχετικών αποτελεσμάτων και τον διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους.

14. Οι προκλήσεις του ελληνικού τραπεζικού συστήματος τα επόμενα χρόνια

1. Η εξυγίανση των τραπεζικών χαρτοφυλακίων μέσω της αποτελεσματικότερης αντιμετώπισης του προβλήματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων με κοινωνική ευαισθησία και βελτίωση του θεσμικού πλαισίου για την αναδιάρθρωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.
2. Η εξεύρεση τρόπων για την επανεκκίνηση της επενδυτικής διαδικασίας και την επιστροφή στην ανάπτυξη.
3. Η διατήρηση της πορείας μείωσης της εξάρτησης των ελληνικών τραπεζών από τις κρατικές ενισχύσεις σε κεφάλαια και από το Ευρωσύστημα σε ρευστότητα μέχρι την αποπληρωμή τους και τον μηδενισμό της αντίστοιχα.
4. Η συνεπής υλοποίηση και εφαρμογή των σχεδίων αναδιάρθρωσης (restructuring plans) των ελληνικών τραπεζών.
5. Η αύξηση του ρυθμού επιστροφής των καταθέσεων στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα επικεντρώνοντας τις προσπάθειες στα μετρητά εντός Ελλάδας, τα οποία βρίσκονται εκτός συστήματος, και στις καταθέσεις εξωτερικού με αρνητικές αποδόσεις.
6. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, οι οποίες θεωρούνται από τις εποπτικές αρχές και, σε ορισμένες περιπτώσεις, και από τις αγορές, ως χαμηλότερης ποιότητας κεφάλαια, καθώς η ανακτησιμότητά τους αποτελεί συνάρτηση της κερδοφορίας των τραπεζών.
7. Το IFRS 9, το οποίο θα τεθεί σε εφαρμογή από το 2018 και θα αντικαταστήσει το μοντέλο πραγματοποιηθεισών ζημιών (incurred loss model) με το μοντέλο αναμενόμενων ζημιών (expected loss model), θα οδηγήσει σε υψηλότερες προβλέψεις με τις όποιες αρνητικές επιπτώσεις που αυτό συνεπάγεται για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών.
8. Η καθιέρωση της «ελάχιστης απαίτησης για τα ίδια κεφάλαια και τις επιλέξιμες υποχρεώσεις», γνωστή ως MREL, μέσω της οποίας επιδιώκεται να διασφαλιστεί ότι οι τράπεζες έχουν επαρκείς υποχρεώσεις με δυνατότητα απορρόφησης ζημιών σε περίπτωση εξυγίανσης (resolution), προκειμένου να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τραπεζικές κρίσεις στο μέλλον, να διατηρείται η τραπεζική σταθερότητα και να ελαχιστοποιείται η επιβάρυνση των φορολογουμένων.
9. Η νέα απαίτηση MREL συνεπάγεται την ανάγκη έκδοσης από τις τράπεζες νέων επιλέξιμων υποχρεώσεων, κυρίως senior bonds, με κόστος, το οποίο οι τράπεζες θα πρέπει να ενσωματώσουν στο επιχειρηματικό τους μοντέλο.

10. Οι νέες τεχνολογίες θα αλλάξουν ριζικά το τραπεζικό σύστημα, τόσο σε ό,τι αφορά την παροχή υπηρεσιών προς τους πελάτες των τραπεζών όσο και σε σχέση με την εισαγωγή νέων επιχειρηματικών μοντέλων τα οποία θα συμπληρώσουν ή, ενδεχομένως, και θα υποκαταστήσουν πλήρως την παραδοσιακή τραπεζική.
11. Η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία από την πλευρά των πολιτών, από τις αγορές και από τους εταίρους μας.
12. Η θετική πιστωτική επέκταση, αν και αποτελεί αναγκαία συνθήκη βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, θα ακολουθήσει και δεν θα προηγηθεί της οικονομικής ανάκαμψης.
13. Στον τομέα της εταιρικής διακυβέρνησης, οι αλλαγές στη μετοχική σύνθεση των ελληνικών τραπεζών, μετά τις πρόσφατες ανακεφαλαιοποιήσεις, με τους ξένους θεσμικούς επενδυτές να κατέχουν σημαντικά μετοχικά ποσοστά, καθώς και οι πρόσφατες τροποποιήσεις νομικού και εποπτικού χαρακτήρα, επέφεραν σημαντικές αλλαγές στα Διοικητικά Συμβούλια των τραπεζών και αποτελούν άλλη μία πρόκληση για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα.
14. Η περαιτέρω επέκταση της μετοχικής βάσης σε ιδιώτες επενδυτές, σε ξένα χαρτοφυλάκια αλλά και σε ελληνικά, των οποίων η συμμετοχή μειώθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια λόγω των ανακεφαλαιοποιήσεων.